

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

KRİZ DÖNEMLERİNDE YAYGIN
EĞİTİM MERKEZİ YÖNETİCİLERİNİN
YÖNETSEL DENEYİMLERİNİN
İNCELENMESİ

Erhan ÇATAL

EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE
EKONOMİSİ

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KRİZ DÖNEMLERİNDE YAYGIN EĞİTİM MERKEZİ YÖNETİCİLERİNİN
YÖNETSEL DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erhan ÇATAL

Danışman

Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN

Antalya, 2024

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

....../....../.....

Erhan ÇATAL

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Erhan ÇATAL 'ın bu çalışması **08/08/2024** tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Ana Bilim Dalı **Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan : Dr. Öğretim Üyesi Tuncer FİDAN
Alâeddin Keykubat Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Eğitim Bilimleri

Üye : Doç. Dr. Gülnar ÖZYILDIRIM
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi/ Eğitim Bilimleri

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN
Akdeniz Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Eğitim Bilimleri

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Kriz Dönemlerinde Yaygın Eğitim Merkezi Yöneticilerinin
Yönetimsel Deneyimlerinin İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Akademik kariyerimde önemli bir yeri olacağına inandığım yüksek lisans tez çalışmamda, akademik bilgi birikimi ve tecrübesi ile çalışmamın her anında yanımda hissettiğim; karakteri ve akademisyen kimliğiyle her zaman akademik çalışmalarında örnek alacağım, değerli tez danışmanım Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN'a danışmanlığı ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatımın her anında ve aldığım tüm kararlarda her zaman yanımda olan, beni ders dönemim ve tez dönemim boyunca her an destekleyen eşime ve kızıma sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

KRİZ DÖNEMLERİNDE YAYGIN EĞİTİM MERKEZİ YÖNETİCİLERİNİN YÖNETSEL DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

ÇATAL, Erhan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı,

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi,

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN

Temmuz, 2024, 78 sayfa

Bu çalışma, Türkiye'deki kriz dönemlerinde halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin toplumsal sorumluluklarını ve bu krizlerin eğitim merkezlerinin işleyişine etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın odak noktası, bu kurumların yöneticilerinin kriz dönemlerindeki tutumları, aldıkları önlemler ve stratejilerin neler olduğunun tespit edilmesidir. Bu bağlamda, deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangınları gibi kriz dönemlerinin, eğitim merkezlerinin işleyişine, eğitim politikalarına ve topluma sundukları hizmetlere olan etkileri ele alınmıştır. Bu araştırma nitel bir çalışmadır ve bütüncül tekli durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Antalya'nın 5 merkez ilçesinde (Kepez, Aksu, Muratpaşa, Konyaaltı ve Döşemealtı) yer alan halk eğitimi merkezleri ile Olgunlaşma Enstitüsü'ndeki yöneticiler (n-13) oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin yöneticilerin birebir alıntıları çerçevesinde sunulması ve yorumlanması amaçlandığı için bu çalışmada hermeneutik fenomenoloji yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, toplanan veriler içerik analizi ve betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, yöneticiler kriz dönemlerinde ekonomik, eğitimsel, sosyal ve eğitim-öğretim süreçlerinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Yaygın eğitim merkezleri ise bu dönemde sağlık ürünleri, giysi, barınma ve acil ihtiyaçlar gibi ürünleri üretebilmektedir. Ancak, bu merkezler üretim sürecinde üretim durumundaki değişiklikler, malzeme temininde yaşanan zorluklar, gönüllü iş gücü sağlama güçlükleri ve ani fiyat artışları gibi çeşitli engellerle karşı karşıya kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaygın eğitim kurumları, kriz yönetimi, okul yöneticileri, doğal afet

ABSTRACT

AN EXAMINATION OF THE MANAGERIAL EXPERIENCES OF NON-FORMAL EDUCATION CENTER ADMINISTRATORS DURING CRISIS PERIODS

ÇATAL, Erhan

Master of Arts, Department of Educational Sciences,

Educational Administration, Inspection, Planning and Economics,

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Çiğdem APAYDIN

July, 2024, 78 pages

This study aims to examine the social responsibilities of non-formal education centers and maturation institutes in Turkey during crisis periods, as well as the impacts of these crises on the functioning of these educational institutions. The focus of the study is to identify the attitudes, measures taken, and strategies employed by the administrators of these institutions during crises. In this context, the effects of crises such as earthquakes, wars, pandemics, floods, and wildfires on the operations of educational centers, educational policies, and the services they provide to the community are addressed. This research is qualitative and employs a holistic single case study design. The study group comprises administrators (n=13) from non-formal education centers and the maturation institutes in five central districts of Antalya (Kepez, Aksu, Muratpaşa, Konyaaltı, and Döşemealtı). The study adopts hermeneutic phenomenology for presenting and interpreting the data based on direct quotes from the administrators. Purposeful sampling methods, including criterion sampling and convenience sampling, were used in selecting the study group. Data were collected using semi-structured interview forms and analyzed through content analysis and descriptive analysis. According to the findings, administrators encounter various difficulties in economic, educational, social, and educational-teaching processes during crises. Non-formal education centers are capable of producing health products, clothing, shelter, and emergency supplies during these periods. However, these centers face various obstacles in the production process, including changes in production conditions, difficulties in material procurement, challenges in recruiting voluntary labor, and sudden price increases.

Keywords: Non-formal education institutions, crisis management, school administrator, natural disaster

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Tanımlar	4
1.6. Kapsam ve Sınırlamalar	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yaygın Eğitim	5
2.2. Halk Eğitim Merkezleri ve Olgunlaşma Enstitüleri	6
2.2.1. Türkiye’de Halk Eğitim Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi.....	6
2.2.2. Avrupa’da Yetişkin Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	8
2.2.3.Dünya’da Yetişkin Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	9
2.2.4. Olgunlaşma Enstitülerinin Tarihsel Gelişimi.....	10
2.3. Doğal Afetler	11
2.3.1. Deprem.....	11
2.3.2. Heyelan	12
2.3.3. Pandemi.....	12
2.3.4. Sel ve Orman Yangınları	13
2.4. Kriz Tanımı	13
2.4.1. Krizin Özellikleri	14
2.4.2. Kriz Yönetimi	15
2.4.3. Doğal Afetlere Yönelik Kriz Yönetimi.....	16
2.4.3.1. Risk Azaltma.....	17

2.4.3.2. Hazırlık Aşaması.....	18
2.4.3.3. Müdahale Aşaması.....	18
2.4.3.4. İyileştirme Aşaması	19
2.4.4. Toplumsal Sorumluluk ve Kriz Yönetimi.....	19
2.4.4.1. Kriz Dönemlerindeki Rol ve Sorumluluklar.....	19
2.4.4.2. Topluma Katkılar	20
2.4.4.3. Karşılaşılan Zorluklar	20
2.4.4.4. Kriz Döneminde Üretim Süreci ve Karşılaşılan Zorluklar	20
2.4.4.5. Üretim Kapasiteleri ve Kaynak Yönetimi.....	21
2.4.4.6. Operasyonel Değişiklikler	21
2.4.4.7. Destek Mekanizmaları ve İşbirlikleri.....	22
2.5. İlgili Araştırmalar	24

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Çalışma Grubu.....	26
3.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.4. Veri Toplama Süreci	28
3.5. Veri Analizi.....	29

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Kriz Döneminde Zorlanılan Alanlara Yönelik Bulgular.....	30
4.2. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretilen Malzemelere İlişkin Görüşleri.....	32
4.3. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretim Durumu ve Yaşadıkları Engellere Ait Görüşleri.....	33
4.4. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Eylem Planları Hakkındaki Görüşleri.....	34
4.5. Katılımcıların Kurumlarının Kriz Yönetimlerindeki Etkililiği Hakkındaki Görüşler...36	
4.6. Katılımcıların Kriz Döneminde Üretim Sürecine Destek Olan Kuruluşlar Hakkındaki Görüşleri.....	38
4.7. Katılımcıların Üretilen Ürünlerin Dağıtımını ve Ulaşımını Konusundaki Görüşleri.....	39
4.8. Katılımcıların Kriz Döneminde Yaygın Eğitim Kurumlarının Rol ve Sorumlulukları Konusundaki Görüşleri.....	40
4.9. Katılımcıların Krize Müdahaledeki Personel Hakkındaki Görüşleri.....	42
4.10. Katılımcıların Strateji Planları Hakkındaki Görüşleri.....	45

BÖLÜM V
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	48
5.2. Öneriler.....	50

KAYNAKÇA

EKLER

Ek-1. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayı	60
Ek-2. Millî Eğitim Bakanlığı Uygulama ve Araştırma İzin Belgesi	61
Ek-3. Görüşme Soruları.....	64
ÖZGEÇMİŞ	65
İNTİHAL RAPORU	66
BİLDİRİM.....	67

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 3.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	27
Tablo 4. 1. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Zorlandıkları Alanlara Ait Görüşler.....	31
Tablo 4. 2. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretilen Malzemelere İlişkin Görüşleri.....	33
Tablo 4. 3. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretim Durumu ve Yaşadıkları Engellere Ait Görüşleri	34
Tablo 4. 4. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Eylem Planları Hakkındaki Görüşleri	35
Tablo 4. 5. Katılımcıların Kurumlarının Kriz Yönetimlerindeki Etkililiği Hakkındaki Görüşler	37
Tablo 4. 6. Katılımcıların Kriz Döneminde Üretim Sürecine Destek Olan Kuruluşlar Hakkındaki Görüşleri	39
Tablo 4. 7. Katılımcıların Üretilen Ürünlerin Dağıtımı ve Ulaşımı Konusundaki Görüşleri ..	40
Tablo 4. 8. Katılımcıların Kriz Döneminde Yaygın Eğitim Kurumlarının Rol ve Sorumlulukları Konusundaki Görüşleri	41
Tablo 4. 9. Katılımcıların Krize Müdahaledeki Personel Hakkındaki Görüşleri	43
Tablo 4. 10. Katılımcıların Strateji Planları Hakkındaki Görüşleri	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Deprem Bölgeleri Haritası	12
Şekil 2.2. Doğal Afet Risk Haritası	13
Şekil 2.3 .Kriz Yönetim Süreci	15
Şekil 2.4. Doğal Afet Kriz Yönetimi	16
Şekil 2. 5. Türkiye Afet Müdahale Planı	23

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu araştırma, Türkiye'deki halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki rollerine ve sorumluluklarına odaklanmaktadır. Yaygın eğitim, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkı sağlayan ve toplumsal gelişimin önemli bir parçası olan bir alan olarak kabul edilmektedir (Aksoy, 2013). Bu araştırma, özellikle deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangını gibi kriz durumlarında bu kurumların üstlendikleri rolleri ve topluma sundukları katkıları derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki üretim süreçleri, karşılaşılan zorluklar, destek mekanizmaları, dağıtım süreçleri ve yöneticilerin toplumsal sorumluluk algıları araştırılmaktadır.

Mevcut literatür, eğitim kurumlarının kriz yönetimindeki rollerini genellikle yeterince ele almamaktadır. Özellikle halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki toplumsal etkilerini ve yönetim stratejilerini kapsamlı bir şekilde inceleyen çalışmalar sınırlıdır (Canöz & Öndoğan, 2015; Sayın & Seferoğlu, 2008). Bu araştırma, bu boşluğu doldurmayı hedefleyerek, kriz dönemlerinde eğitim merkezlerinin topluma nasıl hizmet ettiğini, karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukların üstesinden nasıl geldiklerini anlamaya yönelik yeni bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, kriz yönetimindeki eğitim politikaları ve uygulamalarına yönelik öneriler sunarak, bu alanda politika yapıcılar ve uygulayıcılar için değerli bilgiler sağlamayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki toplumsal sorumluluklarını ve etkilerini detaylı bir şekilde ele alarak, Türkiye'deki eğitim ve kriz yönetimi alanlarındaki bilgi birikimine önemli bir katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu çalışma, aynı zamanda, bu kurumların toplumsal dayanıklılık ve sürdürülebilirlik yolundaki rollerini de ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumlar tarih boyunca birçok krizle karşı karşıya kalmıştır ve bu krizlerin toplum üzerinde derin etkileri olmuştur. Kriz, genel olarak beklenmeyen, olağanüstü ve acil müdahale gerektiren durumlar olarak tanımlanabilir (Oran & Demir, 2016). Bu durumlar, toplumun her kesimini etkileyebilir ve genellikle kısa sürede çözüm bulunması gereken acil durumlar olarak ortaya çıkar. Türkiye gibi doğal afetlere ve sosyo-politik değişimlere açık bir coğrafyada yaşanan deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangınları gibi krizler, toplumsal yapının ve bireylerin hayatının dengesini bozabilir, toplumsal ve ekonomik yapıya ciddi zararlar verebilir (İnmez, 2011).

Pandemi, geniş bir coğrafi alanda ve uzun süre etkili olan bulaşıcı hastalık salgınlarıdır. Dünya genelinde ve Türkiye'de yaşanan COVID-19 pandemisi gibi pandemiler, toplumsal hayatı derinden etkilemiş, eğitimden sağlığa, ekonomiden sosyal ilişkilere kadar birçok alanı dönüştürmüştür (Karakaş, 2020). Depremler ise Türkiye'nin coğrafi konumu itibarıyla sıkça karşılaştığı doğal afetlerdendir. Bu afetler, can ve mal kaybına yol açmasının yanı sıra, toplumsal travmaları da beraberinde getirmektedir (Altun, 2018). Savaşlar ve çatışma durumları da toplumları derinden etkileyen krizler arasında yer alır. Bu durumlar, insani dramlara, ekonomik sıkıntılara ve sosyal çalkantılara neden olabilir (Tazefidan, 2021). Sel felaketleri de özellikle Türkiye'nin bazı bölgelerinde sıkça yaşanan doğal afetlerdendir ve ciddi maddi zararlara yol açabilir (Bayar, 2008).

Bu tür kriz dönemlerinde, toplumun eğitim ve öğretim faaliyetlerinin devamlılığı büyük önem taşır. Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, Türkiye'nin eğitim yapısında önemli bir yere sahiptir. Halk eğitim merkezleri, bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki ve sosyal becerilerini geliştirmek için çeşitli kurslar ve eğitim programları sunan kurumlardır (Özkorkmaz, 2016). Olgunlaşma enstitüleri ise, genellikle el sanatları, tasarım ve geleneksel sanatlar alanında eğitim vererek, bireylerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunurlar (Allak, 2022).

Bu çalışma, Türkiye'deki kriz dönemlerinde halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin toplumsal sorumluluklarını ve bu krizlerin eğitim merkezlerinin işleyişine etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın odak noktası, bu kurumların yöneticilerinin kriz dönemlerindeki tutumları, aldıkları önlemler ve stratejilerin neler olduğunun tespit edilmesidir. Bu bağlamda, deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangınları gibi kriz

dönemlerinin, eğitim merkezlerinin işleyişine, eğitim politikalarına ve topluma sundukları hizmetlere olan etkileri ele alınacaktır. Bu inceleme, Türkiye'nin bu tür krizlere karşı eğitim alanında nasıl bir yol izlediğini, kriz yönetimi süreçlerinde eğitim kurumlarının rolünü ve toplumsal dayanıklılığın artırılmasında bu kurumların nasıl bir katkı sağlayabileceğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Türkiye'de deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangınları gibi kriz dönemlerinde, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinde görev yapan yöneticilerin toplumsal sorumluluklarına yönelik tutum ve stratejileri nasıl şekillenmekte ve bu süreçte eğitim merkezlerinin işleyişi ve topluma sağladıkları hizmetler üzerinde ne tür etkiler yaratmaktadır?

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın ana probleminden hareketle şu alt problemlere cevap aranmaktadır.

1. Yaygın eğitim merkezleri kriz döneminde üretim sürecine yönelik yaşanan zorluklar nelerdir?
2. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde toplumsal sorumluluklar kapsamında neler ürettirler?
3. Yaygın eğitim merkezleri üretim sürecinde karşılaşılan engeller nelerdir?
4. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemindeki eylem planları nelerdir?
5. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemindeki yönetimin etkililiği nasıldır?
6. Yaygın eğitim merkezlerine, kriz dönemindeki üretim sürecine destek olan kurum ve kuruluşlar nelerdir?
7. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde ürettikleri ürünlerin dağıtımı ve ulaşımı nasıl gerçekleşmiştir?
8. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde rol ve sorumlulukları nelerdir? Ve ne olmalıdır?
9. Yaygın eğitim merkezlerinin krizlere müdahale etmede personel yeterliliği nedir?

10. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde kullanılan stratejik planlamasının yeterliliği nedir? Nasıl olmalıdır?

1.4. Sayıtlar

Yaygın eğitim merkezlerinin üretim süreçleri ve toplumsal sorumluluklarının kriz dönemlerinde (deprem, savaş, pandemi, sel, orman yangını gibi) önemli ölçüde etkilendiği, yaygın eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin, toplumun kriz dönemlerindeki ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir role sahip olduğu, yaygın eğitim merkezlerinde görev alan yöneticilerin kriz dönemlerindeki toplumsal görevlere yönelik belirli tutum ve görüşleri samimi bir şekilde aktaracağı varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Halk Eğitim Merkezleri: Türkiye'de yetişkinlerin ve gençlerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, yaşam boyu öğrenme fırsatları sunan, genellikle mesleki, sanatsal ve kişisel gelişim kursları sağlayan devlet destekli kurumlar.

Olgunlaşma Enstitüleri: El sanatları, tasarım ve geleneksel sanatlar konusunda uzmanlaşmış eğitim kurumları olarak tanımlanabilir. Bu enstitüler, bireylerin bu alanlardaki becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur ve mesleki eğitim fırsatları sunar.

Kriz: Beklenmedik, olağan dışı ve acil müdahale gerektiren durumlar olarak tanımlanır. Bu çalışma kapsamında kriz, deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangını gibi doğal ve insan yapımı olayları içerir.

1.6. Kapsam ve Sınırlamalar

Araştırma, sadece halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinde görev yapan yöneticilerin ve yardımcılarının görüşlerine dayanmaktadır. Araştırma, Antalya ili 5 merkez ilçede bulunan 6 halk eğitim merkezi ve 1 olgunlaşma enstitüsünde görevli 13 kurum yönetici ve yönetici yardımcılarını sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yaygın Eğitim

Türkiye’de eğitim sisteminde yer alan kurumlar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile örgün ve yaygın eğitim kurumları olarak ikiye ayrılmaktadır. Örgün eğitim kurumları kendi içerisinde; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak dört ana bölümden oluşmaktadır. Yaygın eğitim kurumları ise kurslar ve kurumlar olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Yaygın eğitim 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda şu şekilde tanımlanmaktadır: “Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedan çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında verilen eğitimidir.” (MEB, 1973, sf. 2436). Temel kanunda yer alan yaygın eğitim kurumlarının amaçları incelendiğinde ise;

- “Okuma-yazma bilmeyen vatandaşlara eğitim vermek, eksik eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak,
- Çağın gereklerine uygun eğitim ortamları sağlamak,
- Milli kültürü koruyan, geliştiren, benimseten ve tanıtan etkinlikler düzenlemek,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
- İktisadi gücün arttırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
- Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
- Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak,
- Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak” olduğu belirtilmiştir (MEB, 1973, sf. 2444).

Bu kurumlar, Türkiye’de eğitim sisteminin bir parçası olarak, özellikle yetişkin eğitiminde ve ömür boyu öğrenme süreçlerinde merkezi bir role sahiptir. Sundukları kurslar ve programlar, bireylerin iş bulmalarına, kariyerlerini geliştirmelerine ve kişisel ilgi alanlarını takip etmelerine olanak tanır. Bu merkezlerde sunulan eğitimler, genellikle esnek zaman çizelgeleri ve pratik odaklı içeriklerle karakterize edilir (Kaya, 2009).

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, toplumun her kesiminden bireylere hitap eden bir eğitim modeli sunarak, toplumsal kalkınma ve bireysel gelişim için kritik bir altyapı sağlamaktadır (Çankaya, 2019). Bu kurumların varlığı, Türkiye'nin eğitim alanında gösterdiği çeşitliliği ve erişilebilirliği yansıtmaktadır ve toplumsal gelişimde önemli bir yere sahiptir (Türkoğlu & Uça, 2011). Bu kurumların kriz dönemlerinde üstlendikleri roller, onların toplum için ne kadar önemli olduğunu daha da vurgulamaktadır. Bu rollerin ve bu kurumların kriz yönetimi süreçlerindeki etkinliklerinin derinlemesine incelenmesi, bu incelemenin temel amaçlarından biridir (McCarron, 2006).

İçerik açısından bakıldığında halk eğitim kurslarının içeriği temel eğitim (okuma-yazma, aritmetik, ev yönetimi, fen, sağlık, yurttaşlık ve meslek bilgisi vb.), akademik (açık ortaokul ve lise), genel kültür (ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenen kurslar), mesleki ve teknik ve güzel sanat kursları ana başlıkları altında incelenebilir (Türkoğlu & Uça, 2011).

Yaygın eğitim kurumlarının yapı ve amaçları incelendiğinde üretim, dayanışma, iş birliği kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. Ülkemizde yaygın eğitimde rol alan 998 halk eğitim merkezi ve 31 adet olgunlaşma enstitüsü bulunmaktadır (MEB, 2024). Bu bağlamda, yaygın eğitim kurumlarının potansiyellerinin ne kadar fazla olduğu net bir şekilde görülmektedir.

2.2. Halk Eğitim Merkezleri ve Olgunlaşma Enstitüleri

Yaygın eğitim, Türkiye'de toplumsal ve bireysel gelişimin önemli bir parçası olarak, uzun yıllardır var olan bir kavramdır (Sayın ve Seferoğlu, 2016). Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, bu alanda önemli rol oynayan iki temel kurumdur. Bu bölüm, bu kurumların tarihsel gelişimini, amaçlarını ve Türk eğitim sistemi içindeki yerlerini incelemektedir.

2.2.1. Türkiye’de Halk Eğitim Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi

Halk eğitimi, geleneksel okul çağındaki nüfusun ötesindeki bireylere yönelik yapılandırılmış, sistematik bir eğitim çabası olarak düzenlenmiştir ve genellikle “yetişkin eğitimi”, “yaşam boyu öğrenme” ve “toplum eğitimi” gibi terimlerle anılır (Geray, 2002). Halk eğitim merkezleri, Türkiye'de eğitimin yaygınlaştırılması ve her yaştan bireye öğrenme fırsatlarının sunulması amacıyla kurulmuştur (Kıvrak, 2007).Güler'e (2004) göre, yetişkin

eğitimi kavramı sık sık sürekli eğitim, yaşam boyu eğitim, yaşam boyu öğrenme, rotasyonel eğitim, ana akım eğitim ve halk eğitimi gibi terimlerle ilişkilendirilir ve bu terimler genellikle birbirinin yerine kullanılır. Halk eğitime dair etkinlikler incelendiğinde örgün eğitimle eş zamanlı olarak ilerleme kaydettiği görülmektedir (Celep, 2003). Kaya'ya (2010) göre, Türkiye'de halk eğitimi veya yetişkin eğitimi kavramı, cehaleti ortadan kaldırmak amacıyla harf devriminin ardından ortaya çıkmıştır. Bu merkezler, Cumhuriyetin ilk yıllarında başlayan halk eğitimi hareketinin bir uzantısı olarak görülebilir. İlk olarak yetişkin eğitimi ve okuma-yazma seferberliği ile başlayan bu hareket, zamanla mesleki ve kişisel gelişim kurslarına kadar geniş bir yelpazede eğitim hizmetleri sunar hale gelmiştir (Eser, 2010). Celep (2003) ve Geray'a (2002) göre Halk Eğitim Merkezlerinin tarihsel gelişim süreci cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak iki döneme ayrılmaktadır.

Cumhuriyet öncesi dönemden başlamak üzere medreseler, örgün eğitimin yanında halka hizmet sunduğu bakımevleri, hastaneler ve kitaplıklar ile bu işlevi yerine getirmiştir. 13.yüzyılda ortaya çıkan Ahilik halk arasında dayanışma ve yardımlaşma görevini üstlenmiştir. 18.yüzyılda Ahilik yerine ortaya çıkan Loncalar, esnaf arasında iş birliği sağlama, çırak ve usta yetiştirmeye yönelik eğitim kurumları olmuşlardır. Osmanlı'da gerçek anlamda halk eğitimi kavramı Tanzimat Fermanı'ndan sonra ortaya çıkmıştır. Bu dönemdeki yenileşme hareketlerinden dolayı, halkı aydınlatmak için girişimlerde bulunulmuştur (Yıldız, 2021).

Cumhuriyet ilanından sonra 1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğünde Talim ve Terbiye Dairesine bağlı "Halk Terbiyesi Şubesi" isminde ilk halk eğitim birimi kurulmuştur. Daha sonra bu birim 1960 yılında Genel Müdürlük haline gelmiştir. 1927 yılında "Halk Derslikleri" çeşitli sebeplerle eğitimini tamamlayamamış ya da istediği eğitim derecesine ulaşamamış kişilere gerekli eğitimi vermek, ulusal bilinç ve kültürü geliştirmek için kurulmuştur (Türkoğlu & Uça, 2011).

1928 yılında yeni harflerin de kabulüyle Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Millet Mektepleri açılmıştır. Çıkarılan yönetmelikle birlikte köylerde 12-45, kentlerde 16-45 yaş arası vatandaşların okuma-yazma belgesi alması zorunlu hale getirilmiştir. Okul olmayan yerlerde kurslar gezici millet mektepleri gönderilmiştir. Verilen kurs süresi 4 aydan oluşmuş ve iki bölümde gerçekleştirilmiştir. İlk bölümde okuma ve yazma diğer bölümde ise kompozisyon, hesap, yurttaşlık bilgisi ve sağlık bilgileri dersleri verilmiştir. 1949'a kadar millet mekteplerinden 2 milyon kişi faydalanmıştır (Kaya, 2010).

1930 yılında halka okuma alışkanlığı kazandırmak ve Millet Mekteplerinde okuma-yazmayı öğrenememiş olanlar için “Halk Okuma Odaları” açılmıştır. 1932 yılında “Halkevleri”, 1936 yılında “Köy Eğitim Kursları”, 1940 yılında ise “Köy Enstitüleri” açılmıştır. Halk eğitimi etkinlikleri 1960 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı “Halk Eğitim Genel Müdürlüğü” düzenli hale getirilmiş, bu genel müdürlük 1964 yılında “Köy İşleri Bakanlığına”, 1967 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı “Kültür Müsteşarlığına”, 1971 yılında “Milli Eğitim Baş müsteşarlığına”, 1977 yılında ise “Mesleki ve Teknik Eğitim Öğretim Müsteşarlığına bağlı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne” bağlanmıştır. 1983 yılında iki genel müdürlüğün birleşmesiyle “Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” adını almıştır. Günümüzde yaygın eğitim kurumları Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedirler (MEB, 2010).

2.2.2. Avrupa’da Yetişkin Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Mayıs 1949’da kurulan Avrupa Konseyi’nin birincil amacı, gerçek demokrasilerin temeli olan ve tüm Avrupalıları temsil eden 44 üye ülkeyi, özgürlüğün korunmasında ve yasal düzenlemelerin üstünlüğünün korunmasında tutarlılığı teşvik etmek, özellikle siyasi alanda, bireysel özgürlük ilkesini savunmak için birleştirmektir. Konseyin gündemi, insan hakları, yargı iş birliği, medya, toplumsal uyum, eğitim, kültürel işler, sağlık, atletizm, gençlik işleri, belediye yönetimi, ulus ötesi iş birliği, çevre konuları ve bölgesel kalkınma ile ilgili konuları kapsayan çeşitli çalışma alanlarını kapsamaktadır (MEB, 2009). 1972 yılında UNESCO Eğitimi Teşvik Komisyonu, eğitimin geleneksel sınırları aşan sürekli bir süreç olduğunu iddia etmiştir. Komisyon, bireyleri sürekli gelişen bir topluma hazırlama konusunda eğitimin rolünü vurgulayarak, bazı öneriler sunmuştur;

- Eğitimi belirli yaş grupları veya fiziksel yapılarla sınırlandırmanın bir yanılgı olduğunun altı çizilmiştir.
- Eğitim kavramı hem örgün eğitim hem de gayri resmi etkinlikler de dahil olmak üzere tüm öğrenme biçimlerini kapsamalıdır.
- Eğitim, toplumsal gelişimin merkezi bir unsuru olarak görülmelidir.
- Eğitim uygulamalarında daha fazla uyarlanabilirlik gerekliliğinin giderek daha fazla göz önünde bulunması gerekmektedir.
- Sonuç olarak eğitim, kişinin ömrü boyunca kalıcı bir yolculuk olarak algılanmalıdır. (Sezgin, 2001).

1995 yılında Avrupa Birliği “Öğrenen Topluma Doğru” isimli bir çalışma yayımlamıştır. 1996 yılında ise “Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı” ilan edilmiştir. Konsey tarafından bu yılda ilan edilen “Hayat Boyu Öğrenme” yılına ait stratejilere ait prensipler şu başlıklar altında ifade edilmiştir;

- Eğitim kalitesinin genel anlamda artırılması,
- Mesleki eğitimi desteklemek, genç bireyleri gerekli yetkinliklerle donatmak için çok önemlidir.
- Bireylerin eğitim ve öğretime katılma motivasyonunu artıran çalışmaları teşvik etmek esastır.
- İstihdama fırsatlarını kolaylaştırmayı amaçlayan eğitim ve öğretim sağlamak, kurumlar arasındaki iş birliğinin büyümesi için hayati önem taşımaktadır.
- Ailelerin ve diğer toplumsal birimlerin eğitime bakış açısını ve farkındalığını geliştirmek zorunludur.
- Örgün ve sürekli eğitimi, yaşam boyu öğrenme olarak da bilinen yaygın eğitimle bütünleştirmek ve Avrupa boyutunun gelişmesini teşvik etmek çok önemlidir (EC, 1995).

2000 yılında Portekiz’de, 2001 yılında Letonya’da, 2002 yılında Avrupa Konseyi tarafından toplantılar yapılarak benzer bildiriler yayımlanmıştır. 27 Haziran 2002’de “Hayat Boyu Öğrenme” kavramının okul öncesi çağdan başlayarak emeklilik de dahil olmak üzere hayatın bütün süreçleri kapsadığı yönünde ilke kararı almıştır. Alınan bu ilke kararı gereğince çeşitli becerilerin hedef kitleye öğretilmesi amacıyla çeşitli etkinlikler yapılması çağrısında bulunulmuştur (EC, 2006). Avrupa Komisyonu, 2010 yılında Lizbon Stratejisi ile Avrupa’nın ekonomi ve istihdam anlamında dünyadaki başat aktör olmasını hedeflemiş bu hedefleri gerçekleştirirken de hayat boyu öğrenmenin önemine dikkat çekmiştir.

2.2.3.Dünya’da Yetişkin Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Matbaanın icat edilmesiyle birlikte yetişkin eğitiminin başlaması aynı zaman dilimine denk gelmektedir (Bowl, 2017). Sanayi Devrimi ve Dünya Savaşları toplumlarda değişime sebep olmuş, toplumsal değişim de yetişkinlerin değişen şartlara ayak uydurabilmesi için yetişkin eğitiminin önünü açmıştır (Okçabol, 2006). 1800’lü yıllarda İngiltere’de kurulan İşçi Kolejlere ve Mekanik Enstitüleri yetişkin eğitime örnek olarak gösterilebilir (Duman, 2000). Aynı yıllarda Danimarka, Avusturya ve İsveç’te toplumsal kalkınma için halkın eğitilmesi fikri

önem kazanmış ve yetişkin eğitimleri başlamıştır (Şirin, 2008). Yetişkin eğitimi Amerika’da psikoloji temelli, Japonya’da ise demokratik yaşam temelli ilerlemiştir. Az gelişmiş toplumlarda yetişkin eğitimi sadece okuma-yazma ve örgün eğitimi tamamlayamamış bireyler için verilen bir eğitim olarak görülürken, gelişmiş toplumlarda bu durumun her alana yayıldığı görülmektedir (Duman, 2000). 20. yüzyılın başlarında yetişkin eğitiminde artış yaşanmıştır. Avusturya, Amerika, İngiltere ve Avustralya gibi ülkeler yetişkinler için kolejler, konferanslar, dernekler kurarak bu eğitimin yayılmasını sağlamışlardır. 1920’li yılların sonunda yetişkinlere yönelik akademik çalışmalar yapılmaya başlanmış, ilk yetişkin eğitimi kitabı yazılmış ve bu alanda ilk dergi çıkarılmıştır (Şirin, 2008).

İkinci Dünya Savaşı’ndan dolayı yetişkin eğitiminin seyri de değişmiştir. Bu dönemde bireysel ve toplum temelli eğitim ön plana çıkmıştır. UNESCO tarafından Dünya Yetişkin Eğitimi Konferanslarına ve Bölgesel Yetişkin Eğitimi Toplantıları düzenlenmiştir. Bulunduğu ülkenin adını alan bu konferanslar; 1949’da Elsinore/Danimarka’da, 1960’da Montreal Kanada’da, 1972 Tokyo/Japonya’da, 1985 Paris/Fransa’da, 1997 Hamburg/Almanya’da, 2009’da Brezilya’da ve 2022’de Fas’ta düzenlenmiştir (Duman, 2000). 1970’lerde yetişkin eğitimi yaklaşımı piyasanın taleplerine göre iş gücü yetiştiren bir anlayışa evrilmiştir (Sayılan, 2005). 1990’lı yıllarda özellikle Avrupa’da yetişkin eğitimi popüler hale gelmiştir. Avrupa halkının dünyadaki en rekabetçi, dinamik ve bilgi temelli halk olmasını isteyen Avrupa ülkeleri yetişkinleri hayat boyu öğrenmeye yönelik eğitimlere katarak stratejiler oluşturmuşlardır (Avrupa Konseyi, 2000). 2000’li yıllarda ve günümüzde ise Comenius, Erasmus ve Grundtvig gibi programlar 2007’den sonra yetişkin eğitime devredilmiştir. (Beycioğlu & Konan, 2008).

2.2.4. Olgunlaşma Enstitülerinin Tarihsel Gelişimi

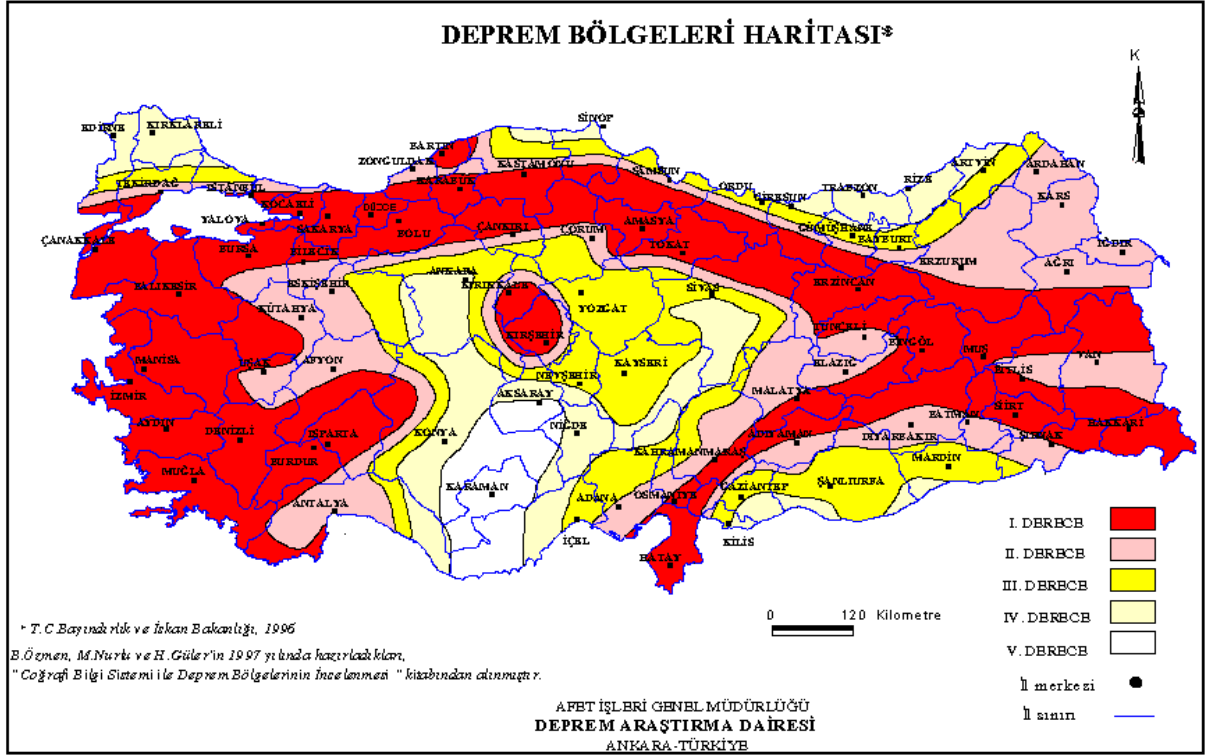
Olgunlaşma enstitüleri ise, daha çok el sanatları, tasarım ve geleneksel sanatlar alanında uzmanlaşmış eğitim kurumları olarak kendilerini konumlandırmışlardır (Eroğlu, 2019). Bu enstitüler, genellikle yetişkinlerin mesleki becerilerini geliştirmelerine ve kişisel ilgi alanlarında uzmanlaşmalarına yardımcı olur. Ayrıca, yerel ve geleneksel sanatların korunması ve yaygınlaştırılmasında da önemli bir rol oynarlar. Olgunlaşma enstitülerinin kurulması 1940’lı yıllara denk gelmektedir. Kız enstitüleri ve akşam sanat okullarından mezun olanlardan üretime katkı sağlaması açısından bir üst kurum ihtiyacı doğmuştur. İlk olgunlaşma enstitüsü 1945 yılında Refia Övünç tarafından kurulmuştur (Boy, 2022). 2024 yılı itibarıyla ülkemizde 31 adet olgunlaşma enstitüsü bulunmaktadır.

2.3. Doğal Afetler

Toplumun bir kısmını ya da tamamını, fiziksel, sosyal ve ekonomik anlamda olumsuz bir şekilde etkileyen can ve mal kaybına sebep olan ve kendiliğinden gelişen doğa olaylarına denir (Ertürkmen, 2006). Türkiye'nin doğal yapısı gereği, deprem başta olmak üzere, yangın, sel, heyelan ve orman yangınları gibi pek çok doğal afet meydana gelmektedir (Dölek & Akengin, 2021).

2.3.1. Deprem

Yerkabuğunda ortaya çıkan kırıklar, dalgalar şeklinde yayılan ani titreşimlere yol açar ve bunun sonucunda ortaya çıkan sarsıntı deprem olarak tanımlanır. Depremler kaçınılmaz bir doğal afet olayıdır (İşçi, 2008). Türkiye, konumu gereğince bir deprem ülkesi olarak tanımlanmaktadır (Marangoz & İzci, 2023). Ayrıca yüzölçümünün yarısı 1. dereceden deprem bölgesi içerisinde yer almaktadır (Özmen vd., 1997; Özşahin, 2013). 1930 yılında Hakkari, 1939'da Erzincan, 1967'de Adapazarı, 1971 yılında Bingöl, 1999 yılında Düzce, 2020'de Elazığ, 2020'de İzmir ve 2023 yılında Kahramanmaraş merkezli depremler kaydedilmiş en büyük şiddetteki depremlerdir (Marangoz & İzci, 2023). Kahramanmaraş merkezli 2023 yılında gerçekleşen deprem Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en şiddetli ve yıkıcı depremi olmuştur (Aktaş, 2023).

Şekil 2.1. Deprem Bölgeleri Haritası

Kaynak: 17/05/2024 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi> web adresinden alınmıştır.

2.3.2. Heyelan

Kayaçların yerçekiminin ve diğer dış etkenler sebebiyle bir yerden başka bir yere hareket etmesine heyelan denir. Zamana yayılarak gelişeceği gibi aniden de gelişebilmektedir. Türkiye’de en fazla Karadeniz Bölgesi’nde heyelan olaylarına rastlanmaktadır (AFAD, 2018).

2.3.3. Pandemi

İnsanlık tarihinin başladığı ilk zamanlardan beri salgınlar, toplumları derinden etkilemiş ve toplumların düzenlerini bozan biyolojik afetler olarak tanımlanmıştır (Genç, 2021). En yakın örneği, 2019 yılında Çin’in Hubei eyaletine bağlı olan Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 pandemisi. Virüsün kaynağı olarak gıda pazarında yapılan vahşi hayvan satışı olarak gösterilmiş, ortaya çıkan salgın hemen hemen dünyanın her yanına ulaşmıştır (Öztek, 2020).

2.4. Kriz Tanımı

Kriz, genellikle beklenmedik, kontrol altına alınması zor ve geniş kapsamlı negatif sonuçlar doğuran olaylar veya durumlar olarak tanımlanır (Kaya, 2009). Krizler, toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını derinden etkileyebilen, acil müdahale ve yönetim stratejileri gerektiren durumlardır. Türkiye, coğrafi konumu ve sosyo-politik yapısı nedeniyle çeşitli kriz türlerine maruz kalmaktadır. Bu bölümde, deprem, savaş, pandemi, sel ve orman yangını gibi farklı kriz türlerinin tanımları, özellikleri ve Türkiye'deki toplumsal etkileri ele alınacaktır.

Kriz dönemleri, sıklıkla, doğal felaketler, hastalık salgınları ve finansal acil durumlar dâhil olmak üzere tipik yapıyı bozan ani krizler, siyasi anlaşmazlıklar, terör eylemleri ve bireysel eylemler gibi senaryoları kapsayarak çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Bu krizler, toplulukların, kuruluşların veya ulusların günlük operasyonlarını etkileyen ciddi yansımalar yaratabilir. Tersine, doğal afetler, yerel kapasiteleri aşarak bir topluluğun operasyonları ve güvenliği için doğal riskler oluşturur ve olaylar veya bir dizi olay olarak nitelendirilir. Kriz dönemi, acil müdahale gerektiren ve beklenen sonuçlardan sapmayı gerektiren bir durumun varlığı ile ortaya çıkar ve potansiyel olarak kritik büyüklükte riskler içerebilir (Peltekoğlu, 2007). Krizler toplum ve örgütlerin karşılaşabileceği kaotik durumlar olarak tanımlanabilir (Demirtaş, 2000). Kriz, bir ülkenin ya da kuruluşun amaç ve planlarına olumsuz yönde etki eden üst seviyede baskı ve strese sebep olan zamansız ve beklenmedik olaylar olarak tanımlanabilir. Tamamıyla önlenemez ancak doğru yönetildiğinde fırsata dönüşebilecek zor ve karmaşık bir süreçtir (Filiz, 2007).

2.4.1. Krizin Özellikleri

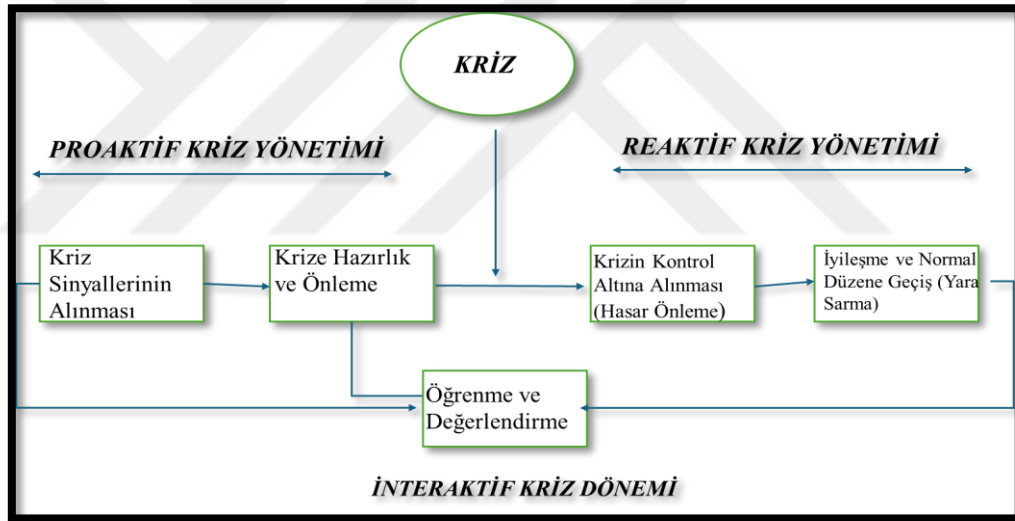
Krizler beklenmedik zamanlarda aniden geliştiklerinde özellikle karar merciinde yer alan üst düzey personel üzerinde baskı ve stres yaratmaktadır. Oluşan bu baskı ve stres alt kademelere de sirayet ederek korku ve belirsizliği getirmekte ve mantıksal düşünmeyi devre dışı bırakmaktadır (Filiz, 2007; Karaköse, 2007).

Krizlerde doğru adımlar atılarak zararın en az seviyede tutulması, kontrolün kaybedilmemesi ve etkili bir müdahale süreci gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aniden gelen bu kriz durumlarından dolayı kriz yönetiminde zaman baskısı yaşanabilmektedir (Kırdar & Demir, 2007). Her ne kadar kriz anından önce işaretleri gelse de farkına varıldığında geç kalınmış olabilir (Filiz, 2007). Bu durumlarda krizi engellemek zor olabilir bu yüzden bir an

önce kriz anında yönetime ve yeniden yapılandırma çalışmalarına başlanmalıdır (Sezgin , 2003).

2.4.2. Kriz Yönetimi

Krizin başlangıç zamanından sonuna kadar durumu normalleştirme sürecine yönelik olarak uygulanan yönetim şekline kriz yönetimi denir. Dünya Sağlık Örgütü, küresel ölçekte kriz zamanlarında sağlık sistemlerinin verimli işleyişinin gerekliliğini uzun süredir savunmaktadır. Sağlık hizmetlerinde afete hazırlığın çeşitli aşamaları, tüm profesyonellerin titiz planlama, yürütme ve gözetim yapmaları gerekliliğine vurgu yaparak uygulanmalıdır. Sağlık hizmeti sağlayıcılarının kriz yönetimi konusunda eğitimi, herhangi bir varsayımdan yoksun, pratik ve uygulamalı gösterimler yoluyla verilmelidir. Afetler sırasında kayıpları en aza indirmek için verimli bir acil durum tahliye sisteminin uygulanması zorunludur. Hedeflere zamanında ulaşılmasını sağlamak için gecikmelerin önüne geçilmelidir (Krausz vd., 2020).

Şekil 2.3 .Kriz Yönetim Süreci

Kaynak: Tağraf, H., & Arslan, T. (2003). Kriz Oluşum Süreci ve Kriz Yönetiminde Proaktif Yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*,152)

Aksu'ya (2010) göre kriz yönetimi;

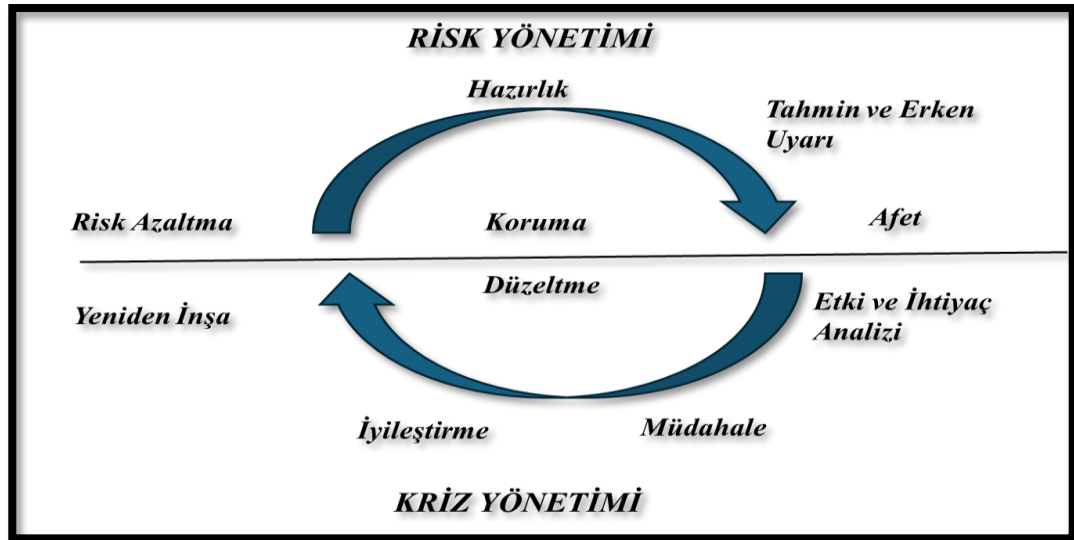
- İçerisinde pek çok süreci barındıran bir yönetim şeklidir.
- Hem yönetsel hem de çalışan düzeylerinden katılımı içeren bir kuruluş içinde bir krizi hızlandırabilecek potansiyel tehditlerin değerlendirilmesini inceleyen bir süreci kapsar.
- Çalışanların değişimlere ve ani durumlara karşı becerilerini geliştirir.

- Bölümler arası uyumlu çalışmayı sağlar.

Kriz süreçleri kriz öncesi, kriz ve kriz sonrası olmak üzere üç bölüme ayrılır (Balaban, 2018; Güneş & Beyazıt, 2010; Maya, 2014; Pira & Sohodol, 2010; Taşkiran, 2021). Afet kaynaklı kriz süreçlerinden kriz öncesi evrede oluşabilecek riskler asgari seviyede tutulur ve afetlere hazırlık yapılır. Kriz anında acil müdahaleler gerçekleştirilir. Kriz sonrasında ise yeniden yapılandırma ve değerlendirme çalışmaları ortaya konulur (Coombs, 2015). Afetler genellikle krizlerin birincil sebebi olarak algılanır, ancak tüm felaketler bir krizi tetikleme potansiyeline sahip değildir. Afetlerin neden olduğu krizleri, diğer krizlerden ayıran en önemli unsur kriz öncesinde herhangi bir belirti göstermemesidir. Afetlerin kapsamı ve yoğunluğu, bir krizin ne ölçüde ortaya çıkabileceğini belirler. Bir felaketin krize dönüşmesi için sistemin kritik işlevlerini etkilemesi hem can kayıplarına hem de maddi zararlara yol açması beklenir (Kolutek & Bülbül, 2023).

2.4.3. Doğal Afetlere Yönelik Kriz Yönetimi

Doğal afetlerin diğer krizlerden temel farkı, sistematik bir takip süreci olmaması dolayısıyla da erken uyarı ve önleme gibi sistemleri devre dışı bırakmasıdır (Bayram, 2015). Doğal afet kaynaklı krizler genelde olumsuz etmenler içeren ekonomik, siyasi ve sosyal alanda uzun süreli etkiler bırakan, önlenemeyen, ani bir şekilde gelişen ve bir bölgeyi etkisi altına alan olayların sonucu olarak tanımlanabilir (Yavaş, 2001).

Şekil 2.4. Doğal Afet Kriz Yönetimi

Kaynak: Kadioğlu, M. (2011). Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek. *Marmara Belediyeler Birliği Yayınları*, 51.

Doğal afetlere yönelik kriz yönetimi zararların azaltılması adına gerçekleştirilecek afet öncesi afet sırası ve afet sonrası süreçlerini içermektedir. Etkili bir afet yönetimi genelde 4 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar; risk azaltma, hazırlıklı olma, müdahale ve iyileştirme aşamalarıdır. Bu aşamalar bazen iç içe geçse veya aynı anda yürütülse de bir bütün olarak görülmelidir (Yağcı, 2008). Tümel bir afet yönetim sistemi, afetin gerçekleştiği andan itibaren müdahale ve iyileştirmeye yönelik sağlıklı bir kriz yönetimini ve önleyici tedbirlere yönelik planlamaları içerir (Kepekçi, 2007). Doğal afet kaynaklı etkin bir afet kriz yönetiminin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

- Doğal afetler sonucu ortaya çıkan talepler ile ihtiyaçlar arasındaki farklılığın doğru bir şekilde belirlenmesi,
- Genel fonksiyonların uygun bir şekilde yerine getirilmesi,
- Eldeki kaynakların ve personelin etkin kullanılması ve doğru biçimde harekete geçilmesi,
- Karar alma mekanizmalarının uygun olması,
- Kitle iletişim sistem hizmetlerinin sunulması,
- Çalışmalar arası eşgüdümün sağlanması,
- Acil Durum Operasyon Merkezi'nin iyi işlemesi (Şahin, 2003).

2.4.3.1. Risk Azaltma

Risk; gerçekleşme ihtimali olan ancak gerçekleşmesi kesin olmayan, olumsuz olaylar olarak tanımlanabilir. (Kayahan, 2010). Risk azaltma, bir toplumun fiziksel altyapısının inşasında yer seçimi, temel ilkelerle başlayarak planlama sürecinde gelişmiş kriterlerin uygulanmasını ve bu standartları korumak için yasal ve ekonomik stratejilerin oluşturulmasını içerir. Afetlerin bireyler, yerel topluluklar ve sektördeki kuruluşlar üzerindeki potansiyel etkisi, bu tür riskleri ve ilgili yatırımları en aza indirmek için uygulanabilecek stratejilerin belirlenmesini gerektirmektedir. Bu, kurumsal bir çerçevenin oluşturulması ve proaktif önlemleri destekleyen toplumsal bir kültür geliştirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir (Yavaş, 2005).

Bir afet olasılığını önlemek veya en aza indirmek, yasal, kurumsal, idari ve finansal çerçeveler dâhilinde afet riskini ve tehlikesini değerlendirmek için gereklidir. Bu önlemler, yapısal kalkınmayı geliştirmek, arazi kullanımı ve bina inşaatı ile ilgili düzenlemeleri uygulamak, gerekli önlemleri uygulamak, uyarı ve erken uyarı sistemleri oluşturmak ve

toplumsal afet riskine odaklanan araştırma ve geliştirme girişimlerine katılmak için politika ve stratejilerin formüle edilmesini ve yürütülmesi faaliyetlerini içermektedir (Erkan, 2011). Risk azaltma aşamaları; tehlike analizi, risk analizi, önleme, sakınım, risk ve zarar azaltma, risk transferi ve risk iletişim olarak tanımlanabilir.

2.4.3.2. Hazırlık Aşaması

Doğal afetlerin durdurulması mümkün olmadığından bu aşamada alınacak önlemlere riski azaltmak ana amaçtır. İnsan hayatını, mülkleri ve ulusal varlıkları afetlerin yıkıcı etkilerinden korumak için önlemler her zaman yeterli olmayabilir. Bu nedenle bazı koruyucu faaliyetler gerçekleştirilmelidir. Bu faaliyetleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hem merkezi hem yerel düzeyde afet yönetimi, kurtarma ve acil yardım planlarının hazırlanması,
- Planlarda yer verilen personelin eğitimini nitelikli hale getirecek tatbikatların yapılarak bilgi düzeyinin artırılmasının sağlanması,
- Afet müdahalesinde yüksek önem derecesindeki ekipmanların depolanması,
- Erken uyarı ve alarm sistemlerinin kurularak işletilmesi (Karacan, 2001).

2.4.3.3. Müdahale Aşaması

Müdahale aşaması, afetlerden hemen önce, afet sırasında veya hemen sonrasında gerçekleşir. Bu aşama, yaşamları korumayı, maddi kayıpları azaltmayı ve iyileşmeyi artırmayı amaçlayan çabalar olarak tanımlanabilir. Acil durum protokollerinin etkinleştirilmesi, acil durum uyarılarının halka yayılması, acil tıbbi yardım sağlanması, kriz müdahale merkezlerinin işletilmesi, barınma bölgeleri organize edilmesi, tahliyelerin kolaylaştırılması ve arama kurtarma operasyonlarının yürütülmesi gibi bir dizi faaliyet bu çabalara örnektir (Leblebici, 2004).

Bu aşamadaki birincil amaç, derhal olaya müdahil olarak mümkün olan en kısa zamanda en çok sayıda canlı ve insanın hayatını kurtarmaktır. Bu yüzden bu aşamada; iletişim ve haberleşme ağları çalışır durumda olmalı, oluşan barınma gereksinimi karşılanmalı, ilk yardım ve tedavi girişimleri gerçekleşmeli, vatandaşlar, kamu ve özel kurum kuruluşlar kurtarma operasyonları için bütün imkânlarıyla yardımcı olmalı ve afet bölgesine en yakın yerel birim müdahale etmelidir (Erkal & Değerliyurt, 2009).

2.4.3.4. İyileştirme Aşaması

İyileştirme; kısa dönemde afetten etkilenen kişilerin insani ve sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı, uzun dönemde kamu binalarının ve konutların yapımını ayrıca ekonomik hareketliliğin oluşturulmasını kapsamaktadır (Leblebici, 2004). Doğal afet dönemi geçtikten sonra, çabalar iyileştirme ve yenileme ile ilgili çabalara yoğunlaşır. Kurtarma ve yeniden yapılanma çabalarının süresi, felaketin ölçeğine ve özelliklerine bağlı olarak birkaç aydan birkaç yıla kadar değişebilir. Ayrıca, bu geliştirme faaliyetleriyle bağlantılı giderler oldukça ciddi boyutlara ulaşabilir. İhtiyaç duyulan bu yardım kalemi kamu kurum kuruluşları ile uluslararası kuruluşlardan karşılanabilir (Kadioğlu, 2011).

2.4.4. Toplumsal Sorumluluk ve Kriz Yönetimi

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, kriz dönemlerindeki toplumsal sorumlulukları ve kriz yönetimi süreçlerindeki rolleri açısından kritik öneme sahiptir (Balaban, 2018). Deprem gibi ulusal kriz dönemlerinde kurumsal sosyal sorumluluk çok önemlidir. Kuruluşların toplumsal ihtiyaçlara karşı duyarlılığı garanti etmede ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde oynadıkları önemli rol kritik durumdadır. Toplumun krizler sırasında yaşadığı zorlukların ve taleplerin tırmanmasıyla birlikte, sosyal sorumluluğun ve kuruluşların yardımının gösterilmesi daha da önemli hale gelmektedir (Ellouze, 2020; Chen vd., 2021). Bu bölümde, bu kurumların kriz durumlarında nasıl bir rol üstlendiği, topluma yaptıkları katkılar ve karşılaştıkları zorluklar ele alınacaktır.

2.4.4.1. Kriz Dönemlerindeki Rol ve Sorumluluklar

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, kriz zamanlarında toplumsal dayanıklılığın ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli bir rol oynar (Menteş, 2019). Bu kurumlar, eğitim ve öğretim hizmetlerini sürdürerek, krizin getirdiği belirsizlik ve stres ortamında bireyler için bir istikrar kaynağı oluşturabilir. Özellikle deprem, pandemi gibi durumlarda, bu merkezler acil durum eğitimleri, psikolojik destek programları ve toplumun ihtiyaçlarına yönelik özel kurslar düzenleyerek toplumsal bilinç ve dayanıklılığı artırmada önemli bir rol üstlenir. Yakın zamanda gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli deprem bu duruma en yakın örnektir.

2.4.4.2. Topluma Katkılar

Kriz yönetimi süreçlerinde, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, toplumun ihtiyaçlarına hızlı ve etkili bir şekilde yanıt verme kapasitesine sahiptir (Şahin, 2005). Örneğin, pandemi döneminde online eğitim platformlarının hızla devreye sokulması, eğitimin kesintiye uğramamasını sağlamıştır. Deprem gibi doğal afetlerde ise, bu kurumlar afet sonrası rehabilitasyon süreçlerinde eğitim ve destek hizmetleri sunarak toplumun iyileşmesine katkıda bulunur. Eğitim anlamında sunulan desteğin dışında, üretim kapasitesine göre belirlenen görevler çerçevesinde ihtiyaç malzemelerinin hazırlanmasında da aktif roller almışlardır.

2.4.4.3. Karşılaşılan Zorluklar

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, kriz dönemlerinde çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalabilir (Kaya, 2009). Bu zorluklar arasında kaynak kısıtlılığı, fiziksel altyapının yetersizliği, personel ve öğrenci güvenliği, eğitim materyallerinin erişilebilirliği ve kriz durumlarında hızlı tepki verme ihtiyacı yer alır.

Mevcut literatürde, bu kurumların kriz yönetimi süreçlerinde karşılaştığı zorluklara ve bu zorlukların üstesinden gelmek için geliştirilen stratejilere dair çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Bayram, 2015; Demirdağ, 2022). Bu çalışmalar, halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin kriz zamanlarında topluma sunduğu hizmetlerin kapsamını ve etkinliğini değerlendirir. Ayrıca, bu kurumların kriz yönetimi süreçlerinde nasıl daha etkili olabileceği üzerine öneriler sunar.

Bu bölüm, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki toplumsal sorumlulukları ve kriz yönetimi süreçlerindeki rollerini derinlemesine inceleyerek, bu alanlardaki bilgi birikimine ve anlayışa katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu kurumların karşılaştığı zorluklar ve bu zorlukların üstesinden gelme yöntemleri, araştırmanın temel odak noktalarından biridir.

2.4.4.4. Kriz Döneminde Üretim Süreci ve Karşılaşılan Zorluklar

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, kriz dönemlerinde çeşitli üretim süreçleri ve operasyonel zorluklarla karşı karşıya kalabilir. Bu bölümde, kriz durumlarında bu

kurumların karşılaştığı zorlukları, üretim kapasitelerini, kaynak yönetimini ve yaşanan operasyonel değişiklikleri incelenmiştir.

2.2.4.5. Üretim Kapasiteleri ve Kaynak Yönetimi

Kriz dönemlerinde, halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin üretim kapasiteleri, çeşitli etkenler nedeniyle sınırlandırılabilir (Şahin, 2005). Bu sınırlamalar, kaynak kısıtlılıkları, finansal zorluklar, personel eksikliği veya fiziksel altyapı sorunları şeklinde kendini gösterebilir. Örneğin, pandemi sırasında birçok eğitim kurumu, sınırlı bütçe ve uzaktan eğitim altyapısının eksiklikleri nedeniyle zorluklar yaşamıştır. Bu durumlar, kurumların üretim süreçlerini yeniden değerlendirmelerini ve kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmelerini gerektirmiştir (Joanna & Anna, 2023).

2.2.4.6. Operasyonel Değişiklikler

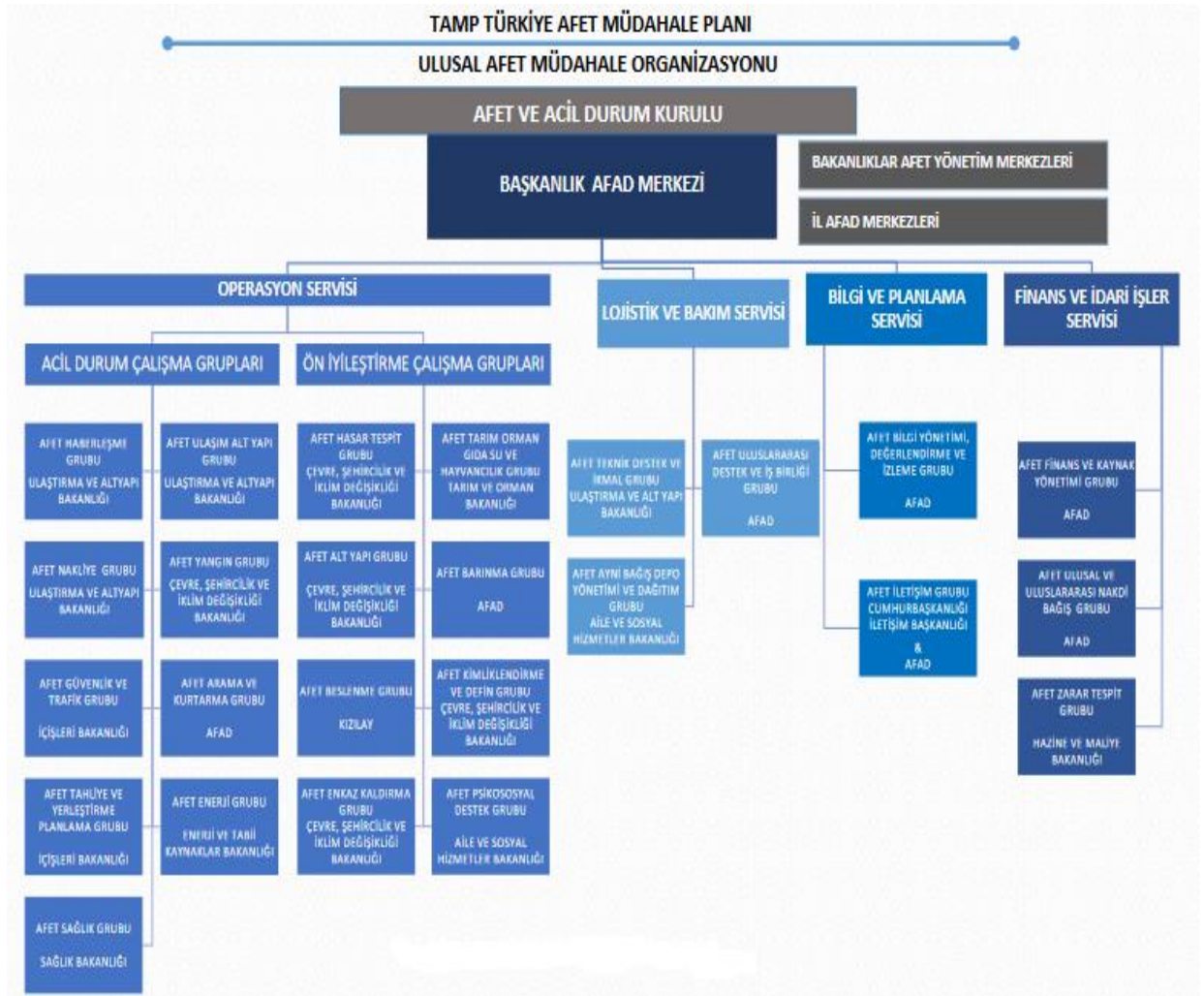
Kriz durumları, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin operasyonel yapısında önemli değişikliklere yol açabilir. Bu değişiklikler, eğitim programlarının içeriğinden, teslimat yöntemlerine, iletişim stratejilerine ve kriz yönetimi planlarına kadar uzanabilir. Özellikle hızlı tepki gerektiren kriz durumlarında, bu kurumların esnek ve çevik olmaları, süreçlerini hızla uyarlamaları gerekmektedir. Mevcut literatürde, kriz dönemlerinde halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin üretim süreçleri ve karşılaştıkları zorluklar üzerine yapılmış çalışmalar bulunmaktadır (Aykanat, 2010; Serençelik, 2005). Bu çalışmalar, kurumların kriz durumlarında nasıl bir adaptasyon sürecinden geçtiklerini, kaynakların nasıl yönetildiğini ve operasyonel stratejilerin nasıl değiştirildiğini incelemektedir. Ayrıca, bu süreçlerde karşılaşılan başlıca zorluklar ve bu zorlukların üstesinden gelmek için geliştirilen çözüm yöntemleri üzerinde durur.

Bu bölüm, halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki üretim süreçleri ve bu süreçlerde karşılaştıkları operasyonel zorlukları kapsamlı bir şekilde ele alarak, bu alanda daha geniş bir anlayış ve bilgi birikimi sağlamayı hedeflemektedir. Bu kurumların kriz durumlarında nasıl daha etkin ve verimli çalışabileceğine dair bulgular, araştırmanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

2.2.4.7. Destek Mekanizmaları ve İş Birlikleri

Tarih boyunca heyelan, sismik faaliyetler, yangın, taşkın ve çığ gibi olayların etkisini azaltmaya yönelik afet öncesi, sırası ve sonrası faaliyetleri ele almak için Türkiye'de hem merkezi hem de yerel düzeyde çeşitli müdahale yöntemleri uygulanmıştır. Bununla birlikte, 17 Ağustos 1999'da Marmara Depremi olarak bilinen sismik olay, ülkemizdeki afet yönetimine ilişkin yasal ve kurumsal çevrelerin yenilenmesinin gerekliliğini gösterdi ve sonuç olarak yeni yasal önlemleri hızlandırdı. Bu sismik olay, çağdaş bir afet yönetimi çerçevesinin kurulmasını hızlandırdı (Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, 2004).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Müdürlüğü'nün (AFAD) kurulması, afet yönetiminde yer alan çeşitli kurumlar arasındaki koordinasyonu geliştirmek, böylece otorite içerisinde yetki karmaşasını önlemek ve birleşik bir afet ve acil durum yönetimi çerçevesi altında çabaları etkin kılmak amacıyla kuruldu (Alakara Özcan, 2018). 2009 yılında yürürlüğe giren 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın Teşkilat Görevleri Hakkında Kanun Ülke çapında afet ve acil durum hizmetlerinin uygulanmasının yanı sıra olaylar öncesi ve sonrası hasarı en aza indirmek için önleyici tedbirlere odaklanmaktadır. Kanundaki ilk amaç, iyileştirme çabalarını artırmakla görevli çeşitli kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu kolaylaştıran politikalar belirlemek ve uygulamaktır. 5902 sayılı kanun doğrultusunda 2014 yılında Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) oluşturulmuştur.

Şekil 2. 5. Türkiye Afet Müdahale Planı

Kaynak: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/TAMP.pdf
adresinden 25/06/2024 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Afet Müdahale Planı doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri de afete bağlı kriz durumlarında kamu kurum kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak ilgili talepler doğrultusunda görev almaktadır. Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri, özellikle kriz zamanlarında, eğitim materyalleri, sağlık bilgisi, psikolojik destek ve diğer acil ihtiyaçlar için hizmetler üretir (Kırılmaz, 2021). Bu hizmetlerin etkin bir şekilde dağıtılması, toplumun krize yanıt verme kapasitesinin önemli bir parçasıdır. Etkin dağıtım süreçleri, hızlı ve hedef odaklı olmalı, aynı zamanda kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalıdır.

2.5. İlgili Araştırmalar

Yaygın eğitim ile ilgili literatür incelendiğinde; yaygın eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve usta öğreticilerin bir konu hakkındaki düşünceleri (Şekerci & Karataş, 2020), yaygın eğitim kurumlarının tarihsel gelişimi (Türkoğlu & Uça, 2011), hayat boyu öğrenmeye katılım (Yıldız & Taş, 2023), yaygın eğitimde bilişim sistemlerinden yararlanma (Buran, 2024), yaygın eğitimde uzaktan eğitim modelinden yararlanılması (Yıldırım vd, 2023), yaygın eğitim kurslarının kadın istihdamına etkisi (Sağlam & Korkmaz, 2019), yaygın eğitime dair sorunlar (Dalgıç, 1977), sosyal medyanın yaygın eğitim aracı olarak kullanımı (Gezgin, 2018), yaygın eğitim kurumlarına yönelik e-sistemler (Akçay & Çobanoğlu, 2020), yerel yönetimlerin yaygın eğitimdeki rolü (Bozdemir, 2009; Eser, 2010) gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Doğal afet dönemlerinde kriz yönetimi ilgili literatür incelendiğinde ise; afet öncesi, sırası ve sonrasında kriz yönetiminin planlanması (Kök, 2023), kriz zamanlarında eğitimin yönetimi (Sarı & Sarı, 2020), doğal afetlerde kriz yönetimine ait derleme çalışmaları (Kolutek & Bülbül, 2023), Kahramanmaraş depreminin kriz yönetiminin değerlendirilmesi (Ata, 2023), Elazığ depreminin kriz yönetiminin değerlendirilmesi (Bal & Özgen, 2023), kriz yönetiminde iletişimin önemi (Genç, 2008) gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Mevcut çalışmalar, genellikle halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin gündelik işleyişleri ve eğitim programları üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak, bu kurumların kriz dönemlerindeki rolleri, üretim süreçleri, dağıtım stratejileri ve yönetici tutumları gibi konular yeterince ele alınmamıştır. Ayrıca, kriz dönemlerinde bu kurumların topluma sunduğu hizmetlerin kapsamı ve etkinliği üzerine yapılan çalışmalar da sınırlıdır. Bu araştırma, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz yönetimi süreçlerine ve toplumsal sorumluluklarına yeni bir ışık tutmayı hedeflemektedir. Kriz dönemlerindeki üretim ve dağıtım süreçleri, destek mekanizmaları, ihtiyaç sahiplerine erişim stratejileri ve yönetici tutumları gibi konulara dair derinlemesine analizler sunarak, bu kurumların krizlere nasıl daha etkili bir şekilde yanıt verebileceğine dair önemli bilgiler sağlar. Ayrıca, bu araştırma, kriz yönetimi ve toplumsal dayanıklılık konularında politika yapıcılar, eğitim yöneticileri ve uygulayıcılar için değerli içgörüler ve öneriler sunar. Bu çalışma, Türkiye'deki halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki rolleri, sorumlulukları ve zorluklarına odaklanarak, mevcut literatürdeki boşlukları belirgin bir şekilde ortaya koymuştur. Araştırma, bu kurumların kriz yönetimi süreçlerindeki etkinliklerini, toplumsal katkılarını ve karşılaştıkları

operasyonel zorlukları derinlemesine incelemekte ve bu alanlarda yeni perspektifler sunmaktadır.

Halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz dönemlerindeki etkinliği, Türkiye'nin toplumsal dayanıklılığı ve sürdürülebilir gelişimi için hayati öneme sahiptir. Bu araştırma, bu kurumların krizlere daha iyi hazırlanmalarına, topluma daha etkili hizmet sunmalarına ve kriz yönetimi süreçlerinde daha başarılı olmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma, hem akademik literatüre hem de pratik uygulamalara önemli katkılarda bulunarak, Türkiye'de kriz yönetimi ve eğitim alanlarındaki bilgi birikimini genişletmeyi hedeflemektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, bireylerin deneyimlerini, algılarını ve dünyayı nasıl anladıklarını derinlemesine incelemeyi amaçlar (Baltacı, 2019). Bu yöntem, genellikle katılımcıların kendi perspektiflerinden ve bağlamlarından veri toplamaya dayanır. Bu araştırma, aynı zamanda nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik bir yaklaşımı benimsenmiştir. Fenomenoloji, bireylerin belirli bir fenomeni nasıl deneyimlediklerini anlamaya odaklanan bir nitel araştırma yöntemidir (Çarpar, 2020). Bu yaklaşım, katılımcıların deneyimlerini, bu deneyimlerin anlamını ve bunların bireylerin yaşamlarındaki etkisini keşfetmeyi hedefler. Araştırmacı, yöneticilerin deneyimlerini onların kendi perspektiflerinden, kendi ifadeleriyle ve olabildiğince özgün haliyle anlamaya çalışacaktır. Bu, araştırmanın, kriz yönetimi süreçlerinde halk eğitim merkezlerinin ve olgunlaşma enstitülerinin karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklara nasıl tepki verdiklerini daha iyi anlamasını sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ili 5 merkez ilçede bulunan 6 halk eğitim merkezi ve 1 olgunlaşma enstitüsünde görevli kurum yönetici ve yönetici yardımcıları oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, 'uygun ve faydalı bilgi verme olasılığı en yüksek olan katılımcıları seçmek için kullanılır' (Kelly, 2010, 317) ve sınırlı araştırma kaynaklarını etkin bir şekilde kullanacak vakaları belirlemenin ve seçmenin bir yoludur (Palinkas ve diğerleri, 2015). Amaçlı bir stratejiyi benimsemenin nedenleri, çalışmanın amaçları ve hedefleri göz önüne alındığında, belirli insan türlerinin söz konusu fikirler ve konular hakkında farklı ve önemli görüşlere sahip

olabileceği ve bu nedenle örnekleme dâhil edilmesi gerektiği varsayımına dayanmaktadır (Robinson, 2014). Ortaya çıkan örnek seçilen kriterlere göre homojendir ve bu kriterlere ilişkin kararlar önceden verilir (Schreier, 2018, 93). Ölçüt örneklemede amaç, önceden tanımlanmış bir profille eşleşen örnekleri örneğe dâhil etmektir. Genellikle bu, birlikte çalışılan bir fenomeni veya bu fenomenin meydana gelmesi muhtemel olan sınırlı bir popülasyonu belirleyen özelliklerin bir kombinasyonunu içermektedir. Katılımcılar belirlenmeden önce araştırmacı tarafından bir ölçüt listesi oluşturulmuştur. Katılımcıların belirlenmesinde ölçüt olarak, Antalya ili merkez ilçelerinde görev yapıyor olmak ve kriz dönemlerinde kurumda görev yapmış olmak kriteri dikkate alınmıştır. Ayrıca katılımcılar belirlenirken görüşme yapmayı kabul etme ve katılmaya istekli olma durumu da göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu Antalya ili 5 merkez ilçede bulunan 6 halk eğitim merkezi ve 1 olgunlaşma enstitüsünde görevli kurum yönetici ve yönetici yardımcıları olmak üzere toplam 13 kişi oluşturmaktadır.

3.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 3.1’de verilmektedir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Mesleki Kıdem	Yönetici Kıdemi	Kurum Türü
K1	48	Erkek	Lisans	25	10	Halk Eğitim Merkezi
K2	51	Erkek	Lisans	27	10	Halk Eğitim Merkezi
K3	48	Erkek	Y.Lisans	27	4	Halk Eğitim Merkezi
K4	53	Kadın	Lisans	32	11	Halk Eğitim Merkezi
K5	56	Erkek	Y.lisans	35	24	Halk Eğitim Merkezi
K6	59	Erkek	Lisans	37	24	Halk Eğitim Merkezi
K7	48	Erkek	Y.Lisans	25	20	Halk Eğitim Merkezi
K8	45	Erkek	Lisans	23	8	Halk Eğitim Merkezi

K9	48	Erkek	Lisans	25	10	Halk Eğitim Merkezi
K10	38	Erkek	Lisans	16	5	Halk Eğitim Merkezi
K11	52	Erkek	Y.Lisans	25	20	Halk Eğitim Merkezi
K12	39	Kadın	Y.Lisans	16	10	Olgunlaşma Enstitüsü
K13	46	Kadın	Y.Lisans	25	10	Olgunlaşma Enstitüsü

Araştırmaya tablo 3.1’de görüldüğü gibi 10 erkek, 3 kadın katılmıştır. Araştırmaya katılanların yaş ortalamaları 41, meslekteki kıdem süreleri ortalama 26, yöneticilikteki kıdem süreleri ortalama 13 yıldır. Araştırmaya 5 kurum yöneticisi ve 8 kurum yönetici yardımcısı olmak üzere 13 kişi katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma nitel bir çalışma olup, veri elde etmek amacıyla yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu geliştirilmiştir. Bireysel görüşme formunun hazırlanmasında, araştırmanın dayandığı kavramsal çerçeve ve ilgili alanyazın taramasından yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formunun hazırlanma aşamasında pilot görüşme yapılmıştır. Böylece oluşturulan pilot bireysel görüşme formu için katılımcılarla görüşme yapılmıştır. Katılımcıların önerileri doğrultusunda sorular daha anlaşılır hale getirilmiştir. Daha sonra hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu Eğitim Yönetimi, Ölçme Değerlendirme ve Türkçe dili uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve alınan öneriler doğrultusunda son şekline karar verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Seçilen örneklemdeki kişilerle görüşme yapmak için randevu talep edilmiş, araştırmaya katılmayı kabul edenler ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılmaya istekli kişilerin isimlerinin gizli tutulacağı, çalışmada kodlama yöntemi kullanılacağı ifade edilmiştir. Görüşmelerde tüm etik süreçlere özen gösterilmiştir. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formlarında yer alan sorular yöneltmiş ve yapılan görüşmeler ses kaydına alınmıştır.

Ses kaydına başlamadan önce görüşmelerin ses kayıt cihazıyla kayda alınacağı katılımcılara ifade edilmiş ve yazılı olarak da izin alınmıştır. Görüşmelerin ses kaydına alınmasındaki amaç veri kaybını en aza indirmektir. Ayrıca veri toplamadan hemen sonra, ulaşılan sonuçlar ve yorumlar veri kaynakları ile teyit edilerek katılımcı teyidi sağlanmıştır. Diğer taraftan görüşmede kaydedilen bilgilerin bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda anlaşma imzalanması, karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli bir etken olacağı düşünülmektedir. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için çeşitli stratejiler kullanılmalıdır. Bu stratejiler güvenilirlik, aktarılabilirlik, tutarlılık ve onaylanabilirlik gibi kavramlara odaklanır (Shenton, 2004). Güvenirlik, bir çalışmanın iç geçerliliği ile ilgilidir. Görüşme formu uzmanlara sunulmuş, onların geri bildirimleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve formun son hali geliştirilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılarla belirtilmiştir (Lincoln & Guba, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2011).

Aktarılabilirlik, araştırmanın dış geçerliliği ve genellenebilirliği ile ilgilidir. Bu çalışmanın bulguları benzer durumlar ve gruplara uygulanabilir. Araştırmacı, bulguları genel bir bakış açısıyla sunarak dış geçerliliği artırmaya çalışmıştır (Lincoln & Guba, 2013). Tutarlılık, araştırmanın iç tutarlılığı ve uyumlu yapısı ile ilgilidir. Araştırma adımlarının, veri toplama ve analiz süreçlerinin düzenli ve tutarlı bir şekilde yürütülmesi, araştırmanın tutarlılığını sağlamada önemlidir (Lincoln & Guba, 2013).

Onaylanabilirlik, araştırmanın sonuçlarının ve bulgularının başkaları tarafından doğrulanabilirliği ve tekrarlanabilirliği anlamına gelir. Bu süreçlerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi, gelecekteki araştırmacıların aynı verileri kullanarak çalışmayı tekrar yapabilmesini sağlar (Creswell, 2012). Bu stratejilerin kullanımı, nitel araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamada önemli bir rol oynar. Güvenirlik, aktarılabilirlik, tutarlılık ve onaylanabilirliğin sağlanması, araştırma sonuçlarının güvenilir ve geçerli olduğunu gösterir (Lincoln & Guba, 2013).

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme formundan elde edilen veriler sırasıyla şu şekilde analiz edilmiştir; öncelikle görüşmelerden elde edilen veriler, analiz için uygun bir formatta hazırlanmıştır. Bu genellikle transkriptlerin hazırlanması anlamına gelir, yani her bir görüşmenin yazılı bir metne dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Ardından transkriptler detaylı bir şekilde okunmuştur. Bu aşamada, verileri anlamak ve genel bir anlayış geliştirmek süreç için kritiktir. Transkriptler, önemli görülen fikirler, kavramlar ve ifadeler açısından incelendikten sonra, verilerdeki temel fikirler ve kavramlar "kodlar" olarak işaretlenmiştir. Bu kodlama tekniği *“araştırmanın temelini oluşturan bir kuram ya da kavramsal çerçevenin olduğu durumlarda kullanılmaktadır”* (Strauss ve Corbin, 1990’dan akt., Yıldırım ve Şimşek, 2008, 165). Bu kapsamda her okul yöneticisine karşılık gelecek şekilde K1, K2, K3 vb. olarak sistematik bir şekilde kodlanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ile betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada belirlenen kodların incelenmesinin ardından daha geniş tema veya kategoriler altında gruplandırma yapılmıştır. Bu aşama, verilerin daha organize ve anlamlı bir şekilde incelenmesine yardımcı olur. Kodlar arasındaki ilişkilerin incelenmesinin ardından bu kodlar altında toplanabilecek geniş temalar belirlenmiştir. Bu temalar, araştırmanın ana bulgularını temsil etmektedir. Belirlenen temalar, verilerin genelini kapsayacak ve araştırma sorularını yanıtlayacak şekilde düzenlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Yaygın Eğitim Merkezleri Kriz Döneminde Üretim Sürecine Yönelik Yaşanılan Zorluklar

Yaygın eğitim merkezleri kriz döneminde üretim sürecine yönelik yaşanan zorluklara ait kod ve temalar Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerinde zorlandıkları alanlar ekonomik zorluklar, eğitimsel zorluklar, sosyal zorluklar, eğitim ve öğretim sürecindeki zorluklar ve idari zorluklar olmak üzere 5 alt temada toplanmıştır (Tablo 4.1.).

Tablo 4. 1. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Zorlandıkları Alanlara Ait Görüşler

Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Ekonomik Zorluklar	Ham madde temini	K1	1
	Üretimin düşmesi	K6	1
Eğitimsel Zorluklar	Uzaktan eğitimin olmayışı	K2-K10	2
	Kurslardan verim alamama	K2-K3-K10	3
	Teknoloji kullanımında zorluk	K10	1
Sosyal Zorluklar	Kursiyerlerin isteksizliği	K8-K9	2
	Sosyal ilişkilerin zayıflaması	K8-K9	2
Eğitim-Öğretim Sürecindeki Zorluklar	Kursların açılmaması	K2-K3-K4-K11-K13	5
	Devamsızlık sorunları	K7-K12	2
	Yüz yüze eğitim yapamama	K2-K4	2
	Hijyen eğitimi gibi zorunlu kurslar	K4-K11-K13	3
	Kalifiye usta öğretici eksikliği	K1	1
	Mevzuatın yetersizliği	K5	1
İdari Zorluklar	Karar alma zorlukları	K5	1
	Sağlık durumlarının etkisi	K6	1

Tablo 4.1.’e göre ekonomik zorluklar kapsamında kurumlar, ham madde temini ve üretim faaliyetlerinde ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Eğitimsel zorluklar ise uzaktan eğitim yapamama, kurslardan verim alamama ve teknoloji kullanımında yaşanan zorluklar olarak belirtilmiştir. Sosyal zorluklar, kursiyerlerin isteksizliği ve sosyal ilişkilerde zayıflama şeklinde ortaya çıkmıştır. Eğitim-öğretim sürecindeki zorluklar, kursların açılmaması, devamsızlık

sorunları ve yüz yüze eğitimin yapılamaması olarak tanımlanmıştır. İdari zorluklar ise karar alma süreçlerinde yaşanan zorluklar ve çalışanların sağlık durumlarının etkisi olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar, ekonomik zorluklar alt temasında, kriz dönemlerinde kurumların ham madde temininde ve üretim faaliyetlerinde ciddi ekonomik zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kurumda atölye niteliğindeki dersliklerin az ve donanım olarak yetersiz olması, üretim yapılacak alanlarda ham madde (kumaş, kâğıt, ip ve makine teçhizatı gibi) ihtiyacının karşılanmasında yaşanan güçlükler. (K1)

Kurumumuzda çalışanların, usta öğreticilerin sağlık durumları, iş gücünün minimum düzeye inmesi, mal ve hizmetlere ulaşımında sıkıntılar, üretimin düşmesi. (K6)

Katılımcılar, eğitimsel zorluklar alt temasında, kriz dönemlerinde uzaktan eğitim yapamama, kurslardan verim alamama ve teknoloji kullanımında zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kurslarımız yüz yüze yapıldığından pandemi sürecinde ve deprem nedeniyle yapılamamış, yapılmasında zorluklar yaşanmıştır. Kurumumuzda uzaktan eğitim olmadığından kurslardan alınan verim düşmüştür. (K2)

Kurumun yapısı gereği uygulama dersleri fazla olduğundan uzaktan ders yapılması konusunda zorluklar yaşanmıştır. Kurslardan alınan verim düşmüş, teknoloji kullanımının gerekliliğinden dolayı uyum sağlamakta zorlanan öğretmenlerimiz olmuştur. (K10)

Katılımcılar, sosyal zorluklar kodunda, kriz dönemlerinde kursiyerlerin isteksizliği ve sosyal ilişkilerde zayıflama gibi sosyal zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kriz dönemlerinde kursiyerlerin eğitime devam etme konusunda isteksiz davranmaları bizi zorladı. Açtığımız kurs sayılarında azalma oldu. Kişilerin hayata bakış açılarının değişmesine bağlı olarak, kurum içi sosyal ilişkilerde zayıflama oluştu. (K8)

Kişilerin hayata bakış açılarının değişmesine bağlı olarak, kurum içi kişiler arası sosyal ilişkilerde kopukluklar yaşanmaya başladı. Kriz dönemlerinde kursiyerlerin eğitime devam etme konusunda isteksiz olmaları bizleri zorladı. Açılan kurslarda azalmalar oldu. (K9)

Katılımcılar, eğitim-öğretim sürecindeki zorluklar kodunda, kriz dönemlerinde kursların açılmaması, devamsızlık sorunları ve yüz yüze eğitimin yapılamaması gibi zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kurslarımız yüz yüze yapıldığından pandemi sürecinde ve deprem nedeniyle yapılamamış, yapılmasında zorluklar yaşanmıştır. (K2)

Kursiyer devamsızlıkları ve kursların işleyişi aksamaktadır. (K7)

Katılımcılar, idari zorluklar kodunda, kriz dönemlerinde karar alma zorlukları ve çalışanların sağlık durumlarının etkisi gibi idari zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Mevcut mevzuatın kriz ortamını karşılar nitelikte olmaması nedeniyle karar vericilerin risk alma ve işlem sonuçlandırma zorunluluğu motivasyon güçleri ile doğru orantılı olmaktadır. (K5)

Kurumumuzda çalışanların, usta öğreticilerin sağlık durumları, iş gücünün minimum düzeye inmesi, mal ve hizmetlere ulaşımında sıkıntılar, üretimin düşmesi. (K6)

4.2. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Döneminde Toplumsal Sorumluluklar Kapsamında Üretilen Ürünler

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde toplumsal sorumluluklar kapsamında ürettikleri ürünlere yönelik kod ve temalar Tablo 2’de gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerinde ürettikleri malzemelere yönelik görüşleri “sağlık ürünleri”, “giysi ürünleri”, “barınma ürünleri” ve “diğer ürünler” 4 alt temada toplanmıştır (Tablo 4.2.).

Tablo 4. 2. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretilen Malzemelere İlişkin Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Sağlık Ürünleri	Maske	Hepsi	13
	Siperlik	K11-K13	2
	Doktor kıyafeti	K12	1
Giysi Ürünleri	Uyku tulumu	K1-K2-K3-K5-K9-K10	6
	Çocuk giysisi	K1-K2	2
	Çocuk eşofmanı	K3-K9-K10	3
	Eşofman	K2-K6	2
	Pijama takımı	K2	1
	İç çamaşırı	K2	1
	Kışlık aksesuar	K5	1
	Atlet	K6	1
	Havlu	K6	1
	Nevresim takımı	K12	1
Barınma Ürünleri	Battaniye	K1-K2-K5-K6-K7	5
	Çadır	K5-K11	2
Diğer ürünler	Kefen	K1-K2-K3-K10	4
	Ceset torbası	K1-K2-K3-K9-K10	5
	Yiyecek	K7	1

Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumları, sağlık, giysi, barınma ve diğer acil ihtiyaçlar alanlarında önemli üretimler gerçekleştirmişlerdir. Sağlık ürünleri kapsamında maske, siperlik ve doktor kıyafeti gibi koruyucu ekipmanlar üretilmiştir. Giysi ürünleri arasında uyku tulumu, çocuk giysileri, çocuk eşofmanı, eşofman, pijama takımı, iç çamaşırı, kıyafet ve kışlık aksesuar, atlet, havlu ve nevresim takımı yer almıştır. Barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere battaniye ve çadır üretimi yapılmıştır. Ayrıca, kefen, ceset torbası ve yiyecek gibi diğer acil ihtiyaç ürünleri de üretilmiştir. Bu ürünler, kriz dönemlerinde toplumun acil ihtiyaçlarını karşılamak adına yaygın eğitim kurumlarının üstlendiği toplumsal sorumluluğu ve katkıyı göstermektedir. Bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Battaniye, uyku tulumu, maske, çocuk giysileri, kefen, ceset torbası. (K1)

Maske, iç çamaşırı, çocuk ve yetişkin pijama takımı, eşofmanı, battaniye, uyku tulumu, çocuk giysileri, kefen, ceset torbası. (K2)

Maske ve siperlik üretilmiştir. Depremde çadır üretimi olmuştur. (K11)

4.3. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Dönemi Üretim Sürecinde Karşılaştıkları Engeller

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemi üretim sürecinde karşılaştıkları engellere yönelik oluşturulan kod ve temalar Tablo 3'te gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemindeki üretim durumu ve yaşadıkları engeller konusundaki görüşleri “üretim durumunun değişmesi”, ve “karşılaşılan engeller” olmak üzere 2 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 3. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Üretim Durumu ve Yaşadıkları Engellere Ait Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Üretim Durumunun Değişmesi	İhtiyaca göre üretim	K1-K2-K3-K8-K9	5
	Tam kapasite üretim	K4-K11-K13	3
	Pandemi dönemi maskeye yönelme	K1-K2-K3-K9-K10	5
	Deprem döneminde battaniye ve giysiye yönelme	K1-K2-K3-K9-K10	5
Karşılaşılan Engeller	Malzeme temini	K5-K6-K7-K12	4
	Ekonomik problemler	K6-K7	2
	Sağlık durumuyla ilgili sıkıntılar	K6	1
	İş bölümü ve organizasyon eksikliği	K1	1
	Ani fiyat artışları	K5	1
	Gönüllü iş gücü bulamama	K5	1

Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarının üretim durumu, ihtiyaca ve talebe göre değişmiş, pandemi döneminde maske üretimine, deprem döneminde ise battaniye, uyku tulumu ve giysi üretimine ağırlık verilmiştir. Üretim kapasitesi bazı durumlarda tam kapasiteye çıkarılmıştır. Ancak bu süreçte malzeme temini, ekonomik sorunlar, sağlık durumu ile ilgili sıkıntılar, iş bölümü ve organizasyon eksiklikleri, ani fiyat artışları ve gönüllü iş gücü bulma zorlukları gibi engellerle karşılaşmıştır. Bu bulgular, kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarının esneklik ve adaptasyon yeteneklerinin yanı sıra karşılaştıkları zorlukları da gözler önüne sermektedir.

Katılımcılar, kriz dönemlerinde üretim durumlarının ihtiyaca ve talebe göre değiştiğini belirtmişlerdir. Pandemi döneminde maske üretimine ağırlık verilmiş, deprem döneminde ise battaniye, uyku tulumu ve giysi gibi ürünler üretilmiştir. Bazı katılımcılar, tam kapasite üretim yaptıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kriz dönemlerinde kurumun rutinleri değişmiştir. Standart kurs iş ve işlemleri yerine üretim merkezli çalışmalara ağırlık verilmiştir. Krizin niteliğine göre üretim yapılmıştır. Örneğin pandemi döneminde maske üretimine ağırlık verilmiş iken, deprem sonrasında ise; battaniye, uyku tulumu, çocuk giysileri gibi alanlarda üretim yapılmıştır. (K1)

Kurum üretimimiz ihtiyaca ve talebe göre değişti. Deprem sonrasında çocuk ve yetişkin giyim üretimi, salgın döneminde maske üretimini öne çıkardık. (K3)

Katılımcılar, kriz dönemlerinde karşılaştıkları engeller arasında malzeme teminindeki zorluklar, ekonomik problemler, sağlık durumu ile ilgili sıkıntılar, iş bölümü ve organizasyon eksiklikleri, ani fiyat artışları ve gönüllü iş gücü bulma zorluklarını belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Standart dışı üretimlerde malzeme temini ve gönüllü iş gücü ile aksiyon almak zor olduğundan işin sistemleşmesi zaman almakta, Pandemi döneminde de deprem döneminde de özellikle malzeme bulunamamış, bulunan malzemelerde ani fiyat artışları resmi usulle yapılan alımlar nedeniyle zorluk oluşturmuştur. (K5)

Kurumun öğretmen ve kursiyerleri kapasitesi maksimum düzeye çıkarıldı. Ancak üretim için ekonomik ve malzeme bulma konusunda problemler yaşandı. Personelin sağlık durumu konusunda sıkıntılar yaşandı. (K6)

4.4. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Dönemindeki Eylem Planları

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemindeki eylem planlarına yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 4'Te gösterilmiştir. Katılımcıların

kriz dönemindeki eylem planları konusundaki görüşleri “eylem planının varlığı”, “eylem planının oluşturulması” ve “eylem planının geliştirilmesi” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 4. Katılımcıların Kriz Dönemindeki Eylem Planları Hakkındaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Eylem Planının Varlığı	Formaliteden planlar	K1	1
	Sivil savunma planları	K2	1
	Kriz eylem planı yok	K3-K4-K6-K8-K9-K10-K11-K12-K13	9
	Var	K7	1
	Bakanlık planlarına uyma	K5	1
Eylem Planının Oluşturulması	İhtiyaca göre faaliyet	K3-K8-K9	3
	Hemen kriz eylem planı oluşturma	K11-K12-K13	3
	Yeni stratejik plan hazırlığı	K10	1
	Planın güncellenmesi	K11-K12-K13	3
Eylem Planının Geliştirilmesi	Bakanlık denetimleri ile geliştirme	K11	1
	Kriz çeşitliliğine göre genişletme	K2	1
	Krize müdahale ekibi oluşturma	K7	1

Kriz dönemlerine ilişkin eylem planları, kurumların büyük çoğunluğunda önceden mevcut değilken, kriz dönemlerinde hızlıca hazırlanıp uygulanmaya başlanmıştır. Formaliteden planlar ve sivil savunma planları bulunmakla birlikte, genellikle ihtiyaca göre faaliyetler yürütülmüş ve spontan çözümler üretilmiştir. Bazı kurumlar ise bakanlık planlarına uyum sağlamak veya krize müdahale ekipleri oluşturmaktadır. Eylem planlarının geliştirilmesi ve güncellenmesi, gelecekte daha etkin kriz yönetimi için önem arz etmektedir. Bu bulgular, kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarının hazırlık seviyesini ve adaptasyon kabiliyetini göstermektedir.

Katılımcılar, kriz dönemlerinde formaliteden hazırlanmış planların olduğunu, sivil savunma planlarının mevcut olduğunu ancak kriz eylem planlarının genellikle bulunmadığını belirtmişlerdir. Bazı kurumlar ise bakanlık planlarına uymakta veya krize müdahale ekipleri oluşturmaktadır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Formaliteden hazırlanmış planlar vardı. Ancak bu planların uygulanabilirliği ve verimliliği uygun değildi. Yapılan bakanlık denetimlerinde bu konulara ağırlık verilmesi önerildi ve önümüzdeki dönemlerde kriz dönemlerine ilişkin eylem planları yapılacaktır. (K1)

Yoktu. Spontane ve talebe göre faaliyetlerimizi yürüttük. (K8)

Katılımcılar, kriz dönemlerinde ihtiyaca göre faaliyet yürütüldüğünü, bazı durumlarda hemen kriz eylem planı oluşturulduğunu ve bu planların dönem dönem güncellendiğini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar, yeni stratejik plan hazırlıklarının yapıldığını ifade etmiştir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Yoktu. Hemen kriz eylem planı hazırlandı ve uygulanmaya başlandı dönem dönemde güncelleme yapıldı. (K11)

Herhangi bir eylem planı yoktu. Ancak yeni hazırlanacak olan stratejik planda eylem planı yapılacaktır. (K10)

Katılımcılar, kriz dönemlerine ilişkin eylem planlarının bakanlık denetimleri ile geliştirilmesi gerektiğini, kriz çeşitliliğine göre genişletilmiş planların önem arz ettiğini ve krize müdahale ekiplerinin oluşturulduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Sivil savunma planlarında bir planlamamız olmakla beraber bunun kriz çeşitliliğine göre genişletilmiş bir eylem planının oluşturulması önem arz etmektedir. (K2)

Kadrolu öğretmenlerimizden oluşan krize müdahale ekibimiz var. (K7)

4.5. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Dönemindeki Etkililiği

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemindeki etkililiğine yönelik oluşturulan kod ve temalar Tablo 5'te gösterilmiştir. Katılımcıların kurumlarının kriz yönetimlerindeki etkililiği konusundaki görüşleri “yaşanan zorluklar”, “etkili olma sebepleri” ve “çalışanların çabası” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 5. Katılımcıların Kurumlarının Kriz Yönetimlerindeki Etkililiği Hakkındaki Görüşler

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Yaşanan Zorluklar	Koordinasyon zorlukları	K1-K2-K10	3
	Plansızlık ve etkisizlik	K6	1
	Zaman ve üretim sıkıntıları	K6	1
	Belirsizlik	K1	1
Etkili Olma Sebepleri	Doğru iş bölümü ve koordinasyon	K2-K10	2
	İyi yönetim ve planlama	K3-K8-K9	3
	Gönüllü desteği	K5	1
	Birebir iletişim	K7	1
Çalışanların Çabası	Elinden gelenin fazlasını yapma	K4-K11-K12-K13	4
	Cansiperane çalışma	K4	1

Yaygın eğitim kurumlarının kriz yönetiminin etkililiği konusunda katılımcılar, koordinasyon sorunları, plansızlık ve etkisizlik, zaman ve üretim sıkıntıları ve belirsizlik gibi

zorluklarla karşılaştığını belirtmişlerdir. Ancak doğru iş bölümü, koordinasyon, iyi yönetim ve planlama ile bu kurumların krizlerde daha etkili olabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, gönüllü desteği ve halkla birebir iletişimin kriz yönetiminde önemli olduğu vurgulanmıştır. Çalışanların ellerinden gelenin en fazlasını yaparak cansiperane çalıştıkları da belirtilmiştir. Bu bulgular, yaygın eğitim kurumlarının kriz yönetimi sürecindeki güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, kriz yönetiminde en büyük zorlukların koordinasyon sorunları, plansızlık ve etkisizlik, zaman ve üretim sıkıntıları ve belirsizlik olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kriz yönetiminde karşılaşılan en büyük problem; koordinasyonun tek merkezden ve zamanında yapılamıyor olmasıdır. Belirsizlik halinde geçen dönemlerin telafisi olmadığı için kurumlar üretim mekanizmalarında gecikmeler yaşıyor. (K1)

Doğrusu kriz anında zaman ve üretim konusunda ilk etapta sıkıntılar yaşandı. Bazı konularda etkisiz ve plansızlık konusunda zorluklar yaşandı. Harekete geçme ve üretim konusunda maalesef etkisiz kalındı. (K6)

Katılımcılar, doğru iş bölümü, koordinasyon, iyi yönetim ve planlama ile yaygın eğitim kurumlarının krizlerde daha etkili olabileceğini ifade etmişlerdir. Gönüllü desteği ve halkla birebir iletişimin önemine de vurgu yapılmıştır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

İyi bir yönetim ve etkili bir planlamayla, Yaygın Eğitim Kurumları krizlerde daha etkili olabilir. (K3)

Koordinenin hızlı ve tek bir merkezden yürütülmesi, iş bölümünün doğru yapılması, ihtiyacın krizin durumuna göre doğru tespiti halinde kriz yönetiminin de verimliliğin artacağını düşünüyorum. (K2)

Katılımcılar, kriz dönemlerinde çalışanların ellerinden gelenin en fazlasını yaparak cansiperane çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kriz durumlarında cansiperane çalışılmıştır. Ancak mutlaka eksiklikler de olmuştur. (K4)

Herkes elinden gelenin en fazlasını yaptı, aksaklıklar da yaşandı. (K11)

4.6. Yaygın Eğitim Merkezlerine, Kriz Dönemindeki Üretim Sürecine Destek Olan Kurum ve Kuruluşlar

Yaygın eğitim merkezlerine, kriz dönemindeki üretim sürecine destek olan kurum ve kuruluşlara yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 6'da gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerinde üretim sürecine destek olan kuruluşlar konusundaki görüşleri “resmi kurum” ve “özel kuruluş” olmak üzere 2 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 6. Katılımcıların Kriz Döneminde Üretim Sürecine Destek Olan Kuruluşlar Hakkındaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Resmi Kurum	Yerel yönetimler (Belediyeler)	K1-K2-K3-K4-K6-K8-K9-K10-K11-K12-K13	12
	Diğer kamu kurum ve kuruluşları	K1-K2-K4-K5-K10-K11-K12-K13	8
	Millî Eğitim Bakanlığı	K7	1
	Sivil toplum kuruluşları	K1-K2-K3-K4-K8-K9-K10-K13	8
Özel Kuruluş	Hayırsever kurum ve kuruluşlar	K6	1
	Özel sektör	K8-K9	2

Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarına üretim sürecinde destek olan kurum ve kuruluşlar arasında sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler (belediyeler), diğer kamu kurum ve kuruluşları, hayırsever kurum ve kuruluşlar, Milli Eğitim Bakanlığı ve özel sektör yer almaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar, yaygın eğitim kurumlarına çeşitli malzeme, personel ve lojistik destek sağlayarak kriz dönemlerinde önemli bir dayanışma ve iş birliği örneği sergilemişlerdir. Bu bulgular, kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarının üretim süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülmesinde destek sağlayan paydaşların önemini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarına sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler (belediyeler), diğer kamu kurum ve kuruluşları, hayırsever kurum ve kuruluşlar, Milli Eğitim Bakanlığı ve özel sektörün destek olduğunu belirtmişlerdir. Bu kurum ve kuruluşlar, çeşitli malzeme, personel ve lojistik destek sağlamıştır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Başta sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları kriz dönemlerinde dayanışma halinde olmuştur. (K1)

Salgın döneminde belediyemizin personel ve malzeme destek olma sürecini yaşamıştık. Deprem sonrası özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının yaptığımız üretime malzeme destekleri olmuştu. (K9)

Belediye ve sivil toplum kuruluşları tarafından temizlik malzemesi, gıda ürünleri, kıyafet desteğinde bulunuldu. (K3)

Sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları kriz dönemlerinde dayanışma halinde olmuştur. (K2)

4.7. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Döneminde Ürettikleri Ürünlerin Dağıtımı ve Ulaşımı

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde ürettikleri ürünlerin dağıtımı ve ulaşımına yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 7’de gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerinde üretilen ürünlerin dağıtımı ve ulaşımı konusundaki görüşleri “dağıtım süreci” ve “idari ulaşım yöntemleri” olmak üzere 2 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 7. Katılımcıların Üretilen Ürünlerin Dağıtımı ve Ulaşımı Konusundaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Dağıtım Süreci	İl Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliği	K1-K2-K3-K10	4
	Diğer kamu kurumları ile iş birliği	K4-K11-K12-K13	4
	Valilik ve MEB aracılığıyla	K1-K6	2
	Sivil toplum kuruluşları aracılığıyla	K3-K8-K9	3
	Belediyeler aracılığıyla	K6-K8-K9	3
	AFAD ve PTT aracılığıyla	K7	1
	Doğrudan kurum personelleriyle	K5	1
İdari Ulaşım Yöntemleri	Müdürlük teminli araçlarla	K5	1
	Kriz bölgesindeki yaygın eğitim kurumları aracılığıyla	K5	1
	Deprem bölgesine doğrudan yardım	K8-K9	2

Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarında üretilen ürünlerin dağıtımı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, valilik, MEB, diğer kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, AFAD ve PTT aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte müdürlük teminli araçlar, kriz bölgesindeki yaygın eğitim kurumları ve doğrudan yardım yöntemleri kullanılarak, üretilen malzemeler hızlı ve etkin bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır. Bu bulgular, kriz

dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarının üretim süreçlerinin koordinasyonu ve dağıtımındaki etkin iş birliği ve organizasyon kabiliyetini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarında üretilen ürünlerin dağıtımının İl Milli Eğitim Müdürlüğü, valilik, MEB, diğer kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, AFAD ve PTT aracılığıyla gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir. Bu iş birliği sayesinde ürünler ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Üretilen ürünler valiliğin belirlediği toplanma merkezlerinde tasnif edilerek İl Milli Eğitim Müdürlüğüne ve daha sonra valilik kanalıyla yardım merkezlerine ulaştırıldı. (K1)

Üretimi yapılan ürünlerin dağıtımı İl Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle gerçekleştirildi. Deprem bölgesine yardım götüren sivil toplum kuruluşları aracılık yapmıştı. (K3)

Katılımcılar, üretilen malzemelerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması sürecinde müdürlük teminli araçlar, kriz bölgesindeki yaygın eğitim kurumları ve doğrudan yardım yöntemlerinin kullanıldığını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Müdürlük aracılığı ile temin edilen araçlarla kriz bölgesine gönderilmiş, bazıları kurum personelleri aracılığı ile doğrudan, bazıları kriz bölgesindeki yaygın eğitim kurumları aracılığıyla, bazıları da ilgili kurumlara teslim edilerek yapılmıştır. (K5)

Deprem bölgesine yardım götüren belediyeler ve sivil toplum kuruluşları aracılık yapmıştı. Onların desteği ile deprem bölgesine ulaştırdık. Ayrıca ilimizde geçici konaklayan depremzedelere kendi olanaklarımızla ulaştık. (K8)

4.8. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Döneminde Rol Ve Sorumlulukları

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemindeki rol ve sorumluluklarına yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 8’de gösterilmiştir. Katılımcıların kriz döneminde yaygın eğitim kurumlarının rol ve sorumlulukları konusundaki görüşleri “üretim ve koordinasyon”, “eğitim ve destek” ve “gönüllü ve toplum desteği” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 8. Katılımcıların Kriz Döneminde Yaygın Eğitim Kurumlarının Rol ve Sorumlulukları Konusundaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Üretim ve Koordinasyon	Üretim kapasitelerinin belirlenmesi	K1-K2-K4-K10-K11-K12	6
	İl ve ilçe milli eğitim müdürlüğü koordinasyonu	K2-K4-K10-K11-K12-K13	6
	Kendi imkanlarına göre üretim	K1-K3-K6-K8-K9	5
	Acil durum planlarının göz önünde bulundurulması	K4-K11-K12	3
Eğitim ve Destek	Usta öğretici ve öğretmenlerin görevlerinin planlanması	K2-K10	2
	Sanat gösterileri ve hobi eğitimleri	K8-K9	2
	Eğitim desteği sağlama	K5	1
	Halkın moral ve motivasyonunu artırma	K8-K9	2
Gönüllü ve Toplam Desteği	Talep ile gönüllü vatandaş arasında köprü kurma	K5	1
	Vatandaşların organize desteğini sağlama	K5	1

Yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarında rol ve sorumlulukları, üretim kapasitelerinin belirlenmesi, il ve ilçe milli eğitim müdürlüğü tarafından koordinasyon sağlanması, kendi imkânlarına göre üretim yapmaları ve acil durum planlarının göz önünde bulundurulması olarak belirtilmiştir. Ayrıca, usta öğretici ve öğretmenlerin görevlerinin planlanması, halkın moral ve motivasyonunu artırıcı etkinlikler düzenlenmesi, eğitim desteği sağlanması ve talep ile gönüllü vatandaşlar arasında köprü kurma gibi görevler de yaygın eğitim kurumlarının önemli sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bu bulgular, kriz durumlarında yaygın eğitim kurumlarının toplumsal rolünü ve sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli stratejileri ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarında üretim kapasitelerinin belirlenmesi, il ve ilçe milli eğitim müdürlüğü tarafından koordinasyon sağlanması ve kendi imkânlarına göre üretim yapmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, acil durum planlarının göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Her yaygın eğitim kurumu kriz dönemlerinde ne üretebileceğini önceden belirlemeli ve bu bilgi Millî Eğitim Bakanlığının elinde bulunmalıdır. Kriz durumunda vakit kaybetmeden her kurum kendi üretim mekanizması doğrultusunda çalışmalarına başlamalıdır. (K1)

Krizin türüne göre kapasite belirleme çalışması yapılmalı. Usta öğretici ve öğretmenlerin acil durumlarda hangi görevleri alacağı planlanmalı ve İl, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ve bakanlık seviyesinde rol ve sorumluluklarının çerçevesi kurumların kapasitesine göre belirlenmeli. (K10)

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarında usta öğretici ve öğretmenlerin görevlerinin planlanması, halkın moral ve motivasyonunu artırıcı etkinlikler düzenlemesi ve eğitim desteği sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Sanat gösterileri ve hobi eğitimleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Krizin türüne göre üretim yapılması gereken ürünlerin belirlenmesi, ilimiz bünyesinde bulunan halk eğitimi merkezlerinin koordinasyonu sağlanarak üretebilecekleri ürünlere göre iş bölümü yapılmalı vakit kaybetmeden üretim çalışmalarına başlanılmalı. Usta öğretici ve öğretmenlerin acil durumlarda kriz durumuna göre hangi görevleri alabileceği planlanmalıdır. (K2)

Her yaygın eğitim kurumu kendi ekipmanlarının yettiği oranda ihtiyaç duyulan ürünleri üretebilir. Deprem sonrası veya salgın sürecinde halkın moral ve motivasyonunu arttıracak sanat gösterileri (tiyatro, müzik vb) yapabilir. Çocuklara ve yetişkinlere hobi eğitimleri verebilir. (K8)

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarında talep ile gönüllü vatandaşlar arasında köprü kurma ve vatandaşların organize desteğini sağlama rolünü üstlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Talep ile gönüllü vatandaş arasında köprü kurmak, vatandaşların organize olarak desteğini sağlamak ve ihtiyaca yönelik üretim yapmak; eğitim desteği sağlamak. (K5)

4.9. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Krizlere Müdahale Etmede Personel Yeterliliği

Yaygın eğitim merkezlerinin krizlere müdahale etmede personel yeterliliğine yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 9’da gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerinde görev alan usta öğretici ve personelinin yeterliliği konusundaki görüşleri “personel ve usta öğretici yeterliliği”, “geliştirme ve eğitim ihtiyacı”, “koordinasyon ve planlama” ve “mali ve ekonomik destek” olmak üzere 4 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 9. Katılımcıların Krize Müdahaledeki Personel Hakkındaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Personel ve Usta Öğretici Yeterliliği	Yeterli olmayan usta öğretici ve personel	K1-K5-K6	3
	Yeterli personel mevcut	K3-K7-K8	3
	Yeterli usta öğretici, eksik yardımcı personel	K9	1
Geliştirme ve Eğitim İhtiyacı	Kalifiye personel istihdamı	K1-K6	2
	Personelin kriz dönemleri için eğitilmesi	K3-K8-K9	3
	Usta öğreticilerin sınıflandırılması ve planlanması	K2-K10	2
Koordinasyon ve Planlama	Bölgesel planlama ve ihtiyaç belirleme	K4-K11-K12	3
	Esnek planlamalar ve kriz destek bölgeleri	K5	1
	İl ve ilçeler arası koordinasyon	K2	1
Mali ve Ekonomik Destek	Ekonomik destek sağlanması	K3-K8-K9	3
	Ödeneklerin artırılması	K6	1

Yaygın eğitim kurumlarının krizlere müdahale edecek yeterli usta öğretici ve personeli olup olmadığı konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte, birçok katılımcı yeterli personelin mevcut olmadığını belirtmiştir. Kalifiye personel istihdamı, personelin kriz dönemlerine yönelik eğitilmesi ve usta öğreticilerin sınıflandırılması gerekmektedir. Bölgesel planlama, ihtiyaç belirleme, esnek planlamalar ve il ve ilçeler arası koordinasyonun sağlanması önemli görülmektedir. Ayrıca, ekonomik destek sağlanması ve ödeneklerin artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bulgular, yaygın eğitim kurumlarının krizlere daha etkili müdahale edebilmesi için gerekli iyileştirme ve geliştirme alanlarını ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarında krizlere müdahale edecek yeterli usta öğretici ve personelin bulunmadığını, ancak bazı kurumlarda yeterli personelin mevcut olduğunu belirtmişlerdir. Yeterli usta öğretici olmasına rağmen yardımcı personel sıkıntısı çeken kurumlar da bulunmaktadır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Yaygın eğitim kurumları bünyesinde çalışan usta öğretmenlerin birçoğu kendi alanıyla ilgili yeterli belgeye sahip olsa da üretim yapabilecek tecrübeye ve yeteneğe sahip değildir. (K1)

Usta öğretici ve personel yeterliydi. Fakat kriz dönemleri için personel gerekli eğitimlerden geçirilebilir ve kurumlar kriz dönemlerinde ekonomik yönden desteklenebilir. (K3)

Katılımcılar, kalifiye personel istihdamının sağlanması, mevcut personelin kriz dönemlerine yönelik eğitimden geçirilmesi ve usta öğretmenlerin sınıflandırılarak planlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Halk Eğitim Merkezlerinde görev yapan öğretmen ve usta öğretmenlerin kriz durumlarına göre sınıflandırılarak bir planlama yapılmalı, eksik olan alanlar belirlenmeli ve ilimizde bulunan Halk Eğitim Merkezleri arasında koordinasyon sağlanmalıdır. (K2)

Yeterlidir. Ancak kriz süreci ile ilgili bu personel belli dönemsel eğitimlerden geçirilebilir. (K8)

Katılımcılar, bölgesel planlama, ihtiyaç belirleme ve esnek planlamalar ile kriz destek bölgelerinin oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. İl ve ilçeler arası koordinasyonun sağlanmasının önemine vurgu yapmışlardır. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Bölgesel planlama, ihtiyaç durumu ve kapasiteler belirlenerek usta öğretici ihtiyacına göre usta öğretici sayıları belirlenerek kontenjan dâhilinde usta öğretici sayısı belirlenmelidir. (K4)

Kriz dönemleri planlanarak her an organize olmaya dönük esnek planlamalar ile kriz destek bölgeleri oluşturulabilir. (K5)

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarının kriz dönemlerinde ekonomik yönden desteklenmesi gerektiğini ve ödeneklerin arttırılmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kriz dönemleri için personel gerekli eğitimlerden geçirilebilir ve kurumlar kriz dönemlerinde ekonomik yönden desteklenebilir. (K3)

Kurumların ödeneklerinin yeterli olması ve personelin özel işletme mantığıyla yönetilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu kurumlara atanan personelin seçilmesinde titiz davranılması kanaatindeyim. (K6)

4.10. Yaygın Eğitim Merkezlerinin Kriz Döneminde Kullanılan Stratejik Planlamasının Yeterliliği

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde kullandıkları stratejik planlama yeterliliklerine yönelik katılımcıların görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 10'da gösterilmiştir. Katılımcıların kriz dönemlerindeki strateji planları konusundaki görüşleri “stratejik planın özellikleri”, “stratejik plan içeriği”, “ortak hazırlık ve iş birliği” ve “mevcut stratejik planlar” olmak üzere 4 alt temada toplanmıştır.

Tablo 4. 10. Katılımcıların Strateji Planları Hakkındaki Görüşleri

Alt Tema	Kod	Katılımcılar	Sıklık
Stratejik Planın Özellikleri	Esnek ve güncellenebilir olmalı	K2-K3-K4-K8-K9-K10	6
	Uygulanabilir ve gerçekçi olmalı	K6-K8-K9	3
	Kurumun kapasitesine uygun olmalı	K1	1
	Durumlara göre esneklik sağlanmalı	K4	1
Stratejik Plan İçeriği	Kriz durumları için ayrı bilgiler içermeli	K2-K3-K10	3
	Görev ve iş bölümü bilgileri içermeli	K2-K3-K10	3
	Kurumun durumu, hedefler, misyon ve vizyon olmalı	K6	1
	Personel eğitimleri içermeli	K8-K9	2
Ortak Hazırlık ve İş Birliği	Diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği	K4-K11-K12-K13	4
	İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleriyle iş birliği	K13	1
Mevcut Stratejik Planlar	2024 yılı stratejik planı mevcut	K1-K2	2
	2024-2028 stratejik plan çalışmaları devam etmekte	K3-K10	2

Yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarındaki stratejik planları, esnek, güncellenebilir, uygulanabilir ve gerçekçi olmalıdır. Bu planlar, kurumun kapasitesine uygun hedefler içermeli, kriz durumlarına ilişkin ayrı bilgiler ve görev dağılımları belirlemelidir. Ayrıca, personel eğitimleri ve diğer kurumlarla iş birliği de stratejik planlarda yer almalıdır. Mevcut stratejik planlar 2024 yılı için hazırlanmış olup, 2024-2028 stratejik plan çalışmaları devam etmektedir. Bu bulgular, yaygın eğitim kurumlarının kriz durumlarına hazırlıklı olmalarını sağlayacak stratejik planların nasıl olması gerektiği konusunda kapsamlı bir rehber sunmaktadır.

Katılımcılar, yaygın eğitim kurumlarının stratejik planlarının esnek, güncellenebilir, uygulanabilir ve gerçekçi olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, stratejik planların kurumun kapasitesine uygun olması ve durumlara göre esneklik sağlaması önemlidir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Strateji planları esnek bir yapıda olmalıdır. Kriz durumları özelliklerine göre nasıl davranılacağına ilişkin bilgiler stratejik planda belirtilmelidir. (K2)

Kriz durumunda stratejik planlar uygulanabilir, gerçekçi olmalı. Maalesef ülkemizde bu tür planlar kâğıt üstünde, uygulanırlığı olmayan, ekonomik yönden yetersiz planlardır. (K6)

Katılımcılar, stratejik planların kriz durumlarına ilişkin ayrı bilgiler, görev ve iş bölümü bilgileri, kurumun durumu, hedefler, misyon ve vizyon gibi bilgileri içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, personel eğitimlerine yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Yapılan planlarda kriz durumunda başvurulacak kişilerin görev ve iş bölümüne ilişkin bilgilere yer verilmelidir. (K2)

Bu planlarda kurumun işleyiş, yönetim, şimdiki durumu, gelecekteki hedefleri, işlerliği, eğitim, ekonomik durumu vs. yer almalıdır. (K6)

Katılımcılar, stratejik planların diğer kurum ve kuruluşlarla, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle iş birliği yapılarak hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Strateji planları diğer kurum ve kuruluşların stratejik ve eylem planlarına göre güncellenmeli, durumlara göre esneklik sağlanabilmelidir. (K4)

İl ve ilçe milli eğitim müdürlüğü ve yaygın eğitim kurumların ortaklaşa strateji planı hazırlamalıdır. (K13)

Katılımcılar, bazı kurumların 2024 yılı için stratejik planlarının mevcut olduğunu ve 2024-2028 stratejik plan çalışmalarının devam ettiğini belirtmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şu şekildedir:

Kurumumuz için 2024 yılında stratejik plan hazırlanmıştır. (K1)

Kurumumuzun strateji planı olmakla birlikte 2024-2028 stratejik plan çalışmaları devam etmektedir. (K3)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemlerinde üretim sürecinde neler yaşadıkları, neler ürettikleri, üretim sürecinde hangi zorluklarla karşılaştıkları, hangi kurum ve kuruluşlardan destek aldığı, üretilen ürünlerin dağıtım sürecinin nasıl gerçekleştiği, üretilen ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaşım süreci, yaygın eğitimde görevli yöneticilerin kriz dönemlerindeki toplumsal görevleri hakkında alt temalar oluşturulmuştur.

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik verilen cevapların “ekonomik zorluklar”, “eğitimsel zorluklar”, “sosyal zorluklar”, “eğitim ve öğretim sürecindeki zorluklar” ve “idari zorluklar” olmak üzere 5 alt temada toplandığı görülmüştür. Yakın zamanda pandemi döneminde yöneticilerin karşılaştığı zorluklar ile ilgili yapılan araştırmalarda da (Evran vd., 2024 ; Özdoğru, 2021; Yavuz & Çetin, 2022) benzer zorluklarla karşılaşıldığı görülmüştür. Yine Kahramanmaraş depremi sonrasında okul yöneticilerinin yaşadığı zorlukların benzer ana konular üzerinde toplandığı görülmektedir (Arslan, 2023; Demirtaş, Doğru, & Kılıç, 2023; Sağır & Guzelgorur, 2024). Yaygın eğitim merkezlerinde yaşanan kriz, üretim süreci açısından başta kaynak tahsisi, kalite kontrolü ve değişen taleplere uyum sağlama olmak üzere çeşitli zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Araştırmalar, eğitim merkezlerindeki yetersiz finansman ve altyapının yetersiz eğitim sonuçlarına yol açabileceğini ve bunun da çeşitli sektörlerde işgücünün hazır olma durumunu ve verimliliği etkileyebileceğini göstermektedir (Helena vd. 2023). Buna ek olarak, endüstri standartlarının hızlı gelişimi, eğitim programlarının sürekli güncellenmesini gerektirmektedir; ancak birçok merkez buna ayak uydurmakta zorlanmakta, bu da etkin üretim süreçlerini engelleyen bir beceri açığına neden olmaktadır (Federico vd. 2019, Roberta, 2015). Dahası, geleneksel eğitim yöntemlerine güvenmek, kursiyerlerin katılımını ve elde tutulmasını sınırlandırarak işgücü yeterliliği sorununu daha da kötüleştirebilir (Olga vd., 2018). Son olarak, teknolojinin eğitime entegrasyonu genellikle tutarsızdır ve farklı merkezler arasında eğitim kalitesinde eşitsizliklere yol açmaktadır (Andrey, 2016). Bu zorlukların ele alınması, daha fazla yatırım, müfredat modernizasyonu ve endüstri ile eğitim kurumları arasında gelişmiş işbirliğini içeren çok yönlü bir yaklaşım gerektirmektedir.

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde ürettikleri ürünlere yönelik verilen yanıtlar “sağlık ürünleri”, “giysi ürünleri”, “barınma ürünleri” ve “diğer ürünler” olmak üzere 4 alt temada toplanmıştır. Hayat boyu öğrenme genel müdürlüğünün 2023 yılına ait izleme ve değerlendirme raporları incelendiğinde de sağlık, giyim ve yiyecek-içecek hizmetleri alanında kurs, kursiyer ve üretim kapasitesinin yüksek olduğu görülmektedir (HBOGM, 2024). Bu bağlamda bulguların birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın başka bir alt problemünde yaygın eğitim merkezlerinin üretim sürecinde karşılaştıkları zorluklara yönelik temaların “üretim durumunun değişmesi”, ve “karşılaşılan engeller” olmak üzere 2 alt temada toplanmıştır. Doğal afet kaynaklı kriz durumlarında sorumluluğa bağlı olarak üretim durumunu etkileyen çalışmalar incelendiğinde (Çilingir, 2019 ; Yeşildal, 2020) farklı kurumların da benzer problemlerle karşı karşıya kaldığı görülmüştür. Doğal afetler, öncelikle kriz durumlarında ortaya çıkan sorumluluk sorunları nedeniyle üretim durumunu önemli ölçüde etkiler. Araştırmalar, kuruluşların afetlere müdahale ederken genellikle artan sorumluluk riskleriyle karşı karşıya kaldıklarını ve bunun da operasyonel kapasitelerini engelleyebileceğini göstermektedir. Örneğin, Krichene ve arkadaşları, sorumluluğu çevreleyen belirsizliğin karar vermede tereddüde yol açabileceğini ve sonuçta üretim sürekliliğini ve kurtarma çabalarını etkileyebileceğini vurgulamaktadır (Hazem vd., 2019). Ayrıca Merz ve arkadaşları (2013), bu yükümlülükleri azaltmak için afet öncesi planlama ve risk değerlendirmesinin önemini vurgulayarak, proaktif önlemlerin dayanıklılığı artırabileceğini ve üretim kesintilerini azaltabileceğini öne sürmektedir. Bir çalışmanın bulguları, krizler sırasında etkili iletişim ve paydaş katılımının sorumluluk endişelerini nasıl hafifletebileceğini ve daha sorunsuz iyileşme süreçlerini nasıl kolaylaştırabileceğini göstererek bunu daha da desteklemektedir (Ramadani, 2022). Ancak Ando (2013), bölgeler arasındaki yasal çerçevelerdeki değişkenliğin sorumluluk yönetimini zorlaştırabileceğine ve potansiyel olarak tutarsız üretim yanıtlarına yol açabileceğine dikkat çekmektedir. Marchezini (2014), kuruluşların operasyonel talepler ve yasal yükümlülükler arasında denge kurarken bu karmaşıklıkların üstesinden gelmesi gerektiğini ekleyerek, felaket senaryolarında sorumluluğu ele almak için kapsamlı stratejilere duyulan ihtiyacın altını çizmektedir. Özetle, kriz durumlarında sorumluluğu ele almak, üretim durumunu korumak için çok önemlidir ve stratejik planlama, paydaş katılımı ve yasal farkındalığın bir karışımını gerektirmektedir.

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemine yönelik eylem planları konusundaki görüşleri “eylem planının varlığı”, “eylem planının oluşturulması” ve “eylem planının geliştirilmesi” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır. Yönetim etkililiği konusundaki görüşler

ise “yaşanan zorluklar”, “etkili olma sebepleri” ve “çalışanların çabası” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır. Doğal afetler sırasında farklı kurumların kriz yönetimindeki etkinliği, iletişim stratejilerine, kaynak mevcudiyetine ve düzenleyici çerçevelere bağlı olarak önemli ölçüde değişmektedir. Örneğin eğitim kurumları, afetler sırasında acil iletişim için Bilgi ve İletişim Teknolojisi (BİT) araçlarını etkili bir şekilde kullanmışlardır, ancak farkındalık ve eğitim eksikliği nedeniyle bunların uygulanmasında zorluklar devam etmektedir (Suresh, 2023). Ayrıca, kurumsal koordinasyon çok önemlidir; iyi yapılandırılmış düzenlemelere ve kurumlar arasında net rollere sahip ülkeler, parçalı sistemlere sahip olanlara göre krizleri daha etkili bir şekilde yönetme eğilimindedir (Aggarwall & Carlson, 2021; Shalehanti, Wardhono, Muhardini, Puji, & Simatupang, 2023). Genel olarak, doğal afetler sırasında kriz yönetiminde kurumsal etkinliğin artırılması için iletişim, kaynak yönetimi ve entegrasyonu esastır.

Benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında doğal afet dönemlerinde kriz yönetimine yönelik farklı kurumlara ait etkililik durumu, yaşanan zorluklar da (Önen, 2016 ; Güven & Kızılkaya, 2023) göze çarpmaktadır.

Yaygın eğitim merkezlerinin kriz dönemine destek olan kurumların resmi ve özel kuruluş olarak iki temada toplandığı tespit edilmiştir. Özel kuruluş olarak ise STK, dernek ve vakıflar ve hayırseverler olarak sınıflandırıldığı görülmüştür. Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde ürettikleri ürünlerin dağıtımı ve ulaşımı konusunda ise katılımcıların görüşleri “dağıtım süreci” ve “idari ulaşım yöntemleri” olmak üzere 2 alt temada toplanmıştır. Alanyazında afet durumlarında üretilen veya toplanan ürünlerin dağıtımı ile ilgili süreç ve ulaştırmaya yönelik çalışmalar yer almaktadır (Akbal, 2023; Bardakçı & Demirtaş, 2023; Adıgüzel, 2022). Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde rol ve sorumluluklarına yönelik katılımcıların görüşleri “üretim ve koordinasyon”, “eğitim ve destek” ve “gönüllü ve toplum desteği” olmak üzere 3 alt temada toplanmıştır.

Yaygın eğitim merkezlerinin krizlere müdahale etmede personel yeterliliğinde ise katılımcıların görüşleri “personel ”, “eğitimsel zorluklar”, “sosyal zorluklar”, “eğitim ve öğretim sürecindeki zorluklar” ve “idari zorluklar” olmak üzere 5 alt temada toplanmıştır. Hayat boyu öğrenme genel müdürlüğünün geçmiş yıllardaki izleme ve değerlendirme raporu incelendiğinde; pek çok alanda faaliyetlerin gerçekleştiği görülmektedir. Doğal afetlere yönelik ihtiyaçların üretilmesi konusunda deneyimli usta öğretici ve öğretmen sayılarının son yıllarda artış gösterdiği belirtilmiştir (HBOGM, 2024). Yaygın eğitim merkezlerinin kriz döneminde kullanılan stratejik planlamasının yeterliliğine yönelik katılımcıların görüşleri “stratejik planın

özellikleri”, “stratejik plan içeriği”, “ortak hazırlık ve iş birliği” ve “mevcut stratejik planlar” olmak üzere 4 alt temada toplanmıştır. Stratejik planın kriz yönetimine etkisini araştıran çalışmalar bulunmaktadır (Çetinkaya, Rahman, & Atsan, 2015 ; Karakaya, 2004 ; Güçlü, 2003).

5.2. Öneriler

Daha sonra yapılacak olan çalışmalar için şu öneriler sunulabilir:

- Yaygın eğitim kurumlarında görev yapan idareci personele yönelik kriz durumlarında karşılaşılabilecek güçlüklerin giderilmesine yönelik sosyal medya grupları tanımlanarak koordinasyon sağlanabilir. Yine uzaktan yapılacak toplantı ve çalıştaylarla mevcut durum ve karşılaşılabilecek durumlar ile ilgili fikir alışverişinde bulunulabilir.
- Kriz bölgesine ve hammaddaye olan yakınlık göz önüne alınarak yaygın eğitim kurumları acil müdahale planına yerel olarak dahil edilmelidir. Ayrıca kurumların kriz durumlarında üretim kapasitelerine yönelik il bazlı envanterler oluşturulabilir.
- Kriz dönemlerinden önce oluşturulan eylem planları detaylı bir şekilde hazırlandıktan sonra kriz durumlarında gerçekleşen durum kontrol edilmeli beklenen ve gerçekleşen durum arasındaki farklılıklar ortaya konulmalıdır. Ortaya konan durumla beklenen arasındaki hatalar ve eksiklikler gözden geçirilerek esnek eylem planları oluşturulabilir.
- Kriz durumlarında üretimi yapılan ürünlerin dağıtım sürecinde yapay zeka ve bilişim teknolojilerinden yararlanılarak koordinasyon konusunda daha etkili olunabilir. Alanyazında bu alanda fazla çalışma bulunmadığı göz önüne alındığında bu alanda çalışmalar yapılabilir.
- Krizlere müdahale konusunda eğitimler yaygınlaştırılmalı, toplumun her kesiminden insanın acil durumlara yönelik bilinç kazanmasına yönelik çalışmalara katılması teşvik edilmelidir. Farkındalık ve bilinç kazandırma çalışmaları zaman zaman ani tabikatlarla değerlendirmeli, eksikler belirlenmelidir. Bu doğrultuda yapılacak akademik çalışmalar da yol gösterici olabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, S. (2022). Afet durumlarında yapay zeka teknolojisi ile lojistik yönetimi örnekleri. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 7(1), 47-70.
- AFAD. (2018). Türkiye’de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri., (s. 50).
- Aggarwall, V., & Carlson, M. (2021). Institutional Coordination in Disaster. *ASCE*, 1-3.
- Akbal, H. (2023). Afetlerde Lojistik Ve Tedarik Zinciri Yönetimi. . *Olağan Dışı Durumlarda Sağlık Yönetimi*, 155.
- Akçay, M., & Çobanoğlu, T. (2020). Yaygın Eğitim Kurumları E-Kurs Başvuru Sistemi. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Bilişim Dergisi*, 1(1), 21-29.
- Aksoy, M. (2013). Kavram Olarak Hayat Boyu Öğrenme Ve Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa Birliği Serüveni. *Bilig*, 23-48.
- Aksu, M. (2010). *Kriz Yönetimi*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Aktaş, C. E. (2023). İnsani Yardım Çalışanlarının İkincil Travmatik Stresleri ve Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Alakara Özcan, G. (2018). Afetlerde Psikososyal Destek Hizmetlerinin AFAD’da Çalışan Sosyal Çalışmacılar Tarafından Değerlendirilmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Allak, F. (2022). Anadolu’daki Kilim Motiflerinin Gümüş-Telkari Alanına Uygulanması: Mardin Olgunlaşma Enstitüsü Örneği. . *International Journal of Mardin Studies*, 3 (1), 55-72.
- Ando, M. (2013). Impact of Recent Crises and Disasters on Regional Production/Distribution Networks and Trade in Japan. *Research Papers in Economics*, 1-38.
- Andrey, Z. (2016). he problems of forming an effective system of continuous training of production industries personel. *Moskova Devlet Üniversitesi Bülteni. Seri: Ekonomi*, 62-68.
- Arslan, M. (2023). Okul müdürlerinin 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sonrası okullarda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(97), 1550-1559.
- Ata, N. S. (2023). Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremlerinin kriz yönetimi bağlamında değerlendirilmesi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 7(Özel Sayı), 59-77.
- Avrupa Konseyi. (2000). Presidency Conclusions. *Lisbon European Council 23 and 24 March 2000*. Lizbon.

- Bal, C. G., & Özgen, Z. (2023). Kriz Yönetimi ve Afetler: Elazığ Depreminden Yansımalar. *Çankırı Karatekin University Journal of the Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 13(3).
- Balaban, S. (2018). Kriz yönetiminde liderlik ve liderlik özelliklerinin kriz yönetimine etkisi üzerine bir araştırma . *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 368-388.
- Bardakçı, H., & Demirtaş, F. (2023). Doğal afetlerin dış ticarete etkisi: 2023 Türkiye depremleri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Avrasya Dosyası*, 14(1), 171-191.
- Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32(4), 25-34.
- Bayram, A. (2015). İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin doğal afetlere dayalı kriz yönetimi ve İstanbul halkının bakış açısı. *Doktora Tezi*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.
- Beycioğlu, K., & Konan, N. (2008). Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Eğitim Politikaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:7, Sayı:24, 369-382.
- Bowl, M. (2017). Adult education in neoliberal times policies. *Philosophies and Professionalism, University of Birmingham. Birmingham, UK*.
- Boy, E. Ş. (2022). Gelenekten geleceğe bir köprü: tokat olgunlaşma enstitüsü. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 27-47.
- Bozdemir, Z. (2009). Yaygın eğitim sürecinde yerel yönetimlerin rolü. *Unpublished master's thesis*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Buran, S. (2024). Eğitim yönetiminde bilişim sistemlerinin faydaları. *Turan-sam*, 16(61), 421-424.
- Canöz, K., & Öndoğan, A. (2015). Kriz Yönetiminde Dönüşümcü Liderin Rolü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3 (1), 36-61.
- Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chen, C., Khan, A., Hongsuchon, T., Ruangkanjanases, A., Chen, Y., Sivarak, O., & Chen, S. (2021). The Role of Corporate Social Responsibility and Corporate Image in Times of Crisis: The Mediating Role of Customer Trust . *Int J nviron Res Public Health*, 4;18(16):8275 , 1-20.
- Coombs, W. (2015). *Ongoing Crisis Communication, Planning, Managing and Responding, 4th Edition*. California, U.S.A: Sage Publications.

- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research* (4th Ed). Pearson Ed. Inc.
- Çankaya, N. (2019). Halk eğitim merkezlerinde eğitim alan yetişkinlerin motivasyonuna etki eden unsurların incelenmesi . *Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çarpar, M. (2020). Sosyolojide iki niteliksel desen: fenomenolojik ve etnografik araştırma. . *The Journal Of Social Science*, , 689-704.
- Çetinkaya, A. Ş., Rahman, N. R., & Atsan, M. (2015). Stratejik Planlamanın Kriz Yönetimine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (10), 24-33.
- Çilingir, G. A. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve İdarenin Sorumluluğu. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dalgıç, T. (1977). Türkiye’de Yaygın Eğitim Sorunu. *Eğitim Ve Bilim*, 1(6).
- Demirdağ, S. (2022). Okul yöneticilerinin Covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi* 12(1), 273-291.
- Demirtaş, H. (2000). Kriz Yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 353-373.
- Demirtaş, Z., Doğru, E., & Kılıç, M. F. (2023). 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinde Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Yaşadığı Travmalar. *Eğitim Yansımaları*, 7(2), 51-64.
- Dölek, İ., & Akengin, H. (2021). *Türkiye’nin Fiziki Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademik Yayınları.
- Duman, A. (2000). *Yetişkin Eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- EC, E. C. (1995, 10 26). Establishing 1996 as the European Year of Lifelong Learning. *Official Journal of the European Union No: L 256*.
- EC, E. P. (2006). Establishing an Action Programme in the Field of Lifelong Learning. Brussels: European Parliament and The Council.
- Ellouze, D. (2020). The Role Of Customers And Employees In The Buffer Effect Of Corporate Social Responsibility In Times Of Crisis. *Managerial Finance*, 46 (7), 955-975.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2009). Türkiye’de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- Erkan, B. (2011). *Terminoloji, Afet Evreleri ve Afet Ekonomisi*. Ankara: Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Eroğlu, M. (2019). Öğretmenlerin mesleki gelişime katılımlarıyla, mesleki gelişime yönelik tutumları, kendi kendine öğrenmeye hazır bulunuşlukları ve destekleyici okul özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezleri* . İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Ertürkmen, C. (2006). Afet Yönetimi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Anabilim Dalı.
- Eser, A. (2010). Belediyelerin mesleki yaygın eğitimdeki rolü: İsmek örneği . *Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi.
- Evrar, M. A., & Kalender, Z. (2024). Eğitim Yönetiminde Kriz Yönetimi: Pandemi Dönemi Deneyimleri. *International QMX Journal*, 680-686.
- Federico, M. F., Minako O'Hagan., Sharon, O., & Patrick, C. (2019). *Crisis Translation Training Challenges Arising from New Contexts of Translation*. .
- Filiz, E. (2007). *Türk Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi*. İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları.
- Genç, F. (2008). Kriz iletişimi: Marmara depremi örneği. *Selçuk İletişim*, 5(3), 161-175.
- Genç, F. N. (2021). *Kriz Yönetimi-Covid-19 Pandemisi Örneği*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Gezgin, U. B. (2018). Kullanımlar ve doyumlar kuramı açısından bir yaygın eğitim aracı olarak sosyal medya: Eğitimcilere öneriler. *İzlek Akademik Dergi*, 1(1), 12-35.
- Güçlü, N. (2003). Stratejik yönetim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2).
- Güler, B. (2004). Avrupa Birliğinin Yetişkin Eğitimi Programı Grundtving Çerçevesinde Halk Kütüphanelerinin Yeri ve Önemi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güneş, M., & Beyazıt, E. (2010). Özel işletmelerde kriz yönetimi üzerine genel bir değerlendirme. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 15-33.
- Güngör, F. (2020). Covid 19'un Toplumsal Kurumlara Etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı)*, 313-328.
- Güven, A., & Kızılkaya, S. B. (2023). Afetlerde yerel yönetimlerin etkinliği üzerine bir değerlendirme. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-20.
- Hazem, K., Hiroyasu, I., Takashi, I., Abhijit, C., & Abhijit, C. (1-26). A Model for Indirect Losses of Negatives Shocks in Production and Finance. *Social Science Research Network*, 2019.
- HBOGM. (2024, 05 14). https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_05/14104707_izlemevedegerlendirmeraporu2023.pdf. <https://hbogm.meb.gov.tr/>. adresinden alınmıştır
- Helena, M., Lisa, D., Melanie, L., & Ana C., R. (2023). *Advances in human resources management and organizational development book series*. Training for Crisis Situations.

- İnmez, İ. (2011). Afetlerin Doğallığı Üzerine: Sosyal Bir Olgu Olarak Afetler Ve Kırılganlık Sorunu. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 66 (04), 185-194.
- İşçi, C. (2008). Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 3 (9), s. 959.
- Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, (. (2004). *Türkiye’de Doğal Afetler Konulu Ülke*. Ankara.
- Joanna, K., & Anna, B. (2023). A Method of Assessing the Effectiveness of the Use of Available Resources When Implementing Production Processes. *Applied Sciences*, .
- Kadioğlu, M. (2011). Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek. *Marmara Belediyeler Birliği Yayınları*,, 51.
- Karacan, H. K. (2001). Depremlerde Kriz Yönetimi ve Bir Model Teklifi. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 Salgınının Çok Boyutlu Sosyolojisi ve Yeni Normal Meselesi. *İstanbul University Journal of Sociology* 40 (1), 541-573.
- Karakaya, A. (2004). Stratejik yönetim sisteminin kriz yönetimine katkısı üzerine bir araştırma. *Teknoloji*, 7(2).
- Karaköse, T. (2007, Ekim). Örgütler ve Kriz Yönetimi. *Akademik Bakış*, s. 1-15. <https://www.ajindex.com/>. adresinden alınmıştır
- Kaya, S. (2009). Kriz yönetimi ve ekonomik krizlerin işletmeler üzerindeki etkileri. *Doktora Tezi*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, Y. (2010). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz: Politika-Eğitim- Kalkınma*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kayahan, C. (2010). *Risk Felsefesi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kepekçi, D. (2007). Bütünleşik Afet Yönetim Sisteminde Kriz Yönetimi Kapsamı İçinde İstanbul İçin Yapılan Afet Acil Yardım Planı Bilgilendirmesi ve Değerlendirilmesi. *Altıncı Ulusal Deprem Mühendisliği Konferansı*. İstanbul.
- Kırdar, Y., & Demir, F. O. (2007). Kriz İletişimi Aracı Olarak İnternet: Kuş Gribi Krizi Örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Kırılmaz, S. K. (2021). İşletmelerin Covid-19 pandemisi dönemindeki kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin örnek olaylarla incelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 16(1), 31-45.
- Kıvrak, E. (2007). Avrupa Birliği ve Türkiye’de yaşam boyu öğrenme politikaları ve istihdam ilişkisinin değerlendirilmesi . *Yüksek Lisans Tezi*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kolutek, R., & Bülbül, M. (2023). Doğal Afetlerde Kriz Yönetimi. *ACADEMY 1st International Conference on Earthquake Studies* (s. 241-249). İstanbul: Academy Global Publishing House.

- Kök, H. (2023). Afetlerde kriz yönetimi ve sosyal hizmet örgütleri. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 7(1), 1-17.
- Krausz, M., Westenberg, J., Vigo, D., Spence, R., & Ramsey, D. (2020). Emergency response to COVID-19 in Canada. *Platform Development and Implementation For eHealth in Crisis Management*.
- Leblebici, Ö. (2004). Doğal Afetlerde Kriz Yönetimi. *Basılmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yönetim Bilimleri Programı.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (2013). *The Constructivist Credo*. Left Coast.
- Marangoz, M., & İzci, Ç. (2023). Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1-30.
- Marchezini, V. (2014). La producción silenciada de los "desastres naturales" en catástrofes sociales. *Revista Mexicana de Sociología* 76, núm. 2, 253-285.
- Maya, İ. (2014). Kamu ilkokullarında yöneticilerin sergiledikleri kriz yönetimi beceri düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri. *Yönetim Bilimleri Dergisi* 12(23), 209-235.
- McCarron, J. J. (2006). *Crisis or opportunity: An investigation to determine the state of graduate programs in adult education in the United States and recommendations for survival in the 21st century*. Pittsburgh: Duquesne University.
- MEB. (1973, 6 24). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>. <https://www.mevzuat.gov.tr>. adresinden alınmıştır
- MEB. (2009). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi-Yüksek Planlama Kurulu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2010). Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği.
- MEB. (2024, 5 1). <https://hbogm.meb.gov.tr>. <https://hbogm.meb.gov.tr>. adresinden alınmıştır
- Menteş, Y. (2019). Sürdürülebilir kentsel gelişimin sağlanmasında kentsel tarım deneyimleri," Türkiye için öneriler" . *Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Merz, M., Hiete, M., Comes, T., & Schultmann, F. (2013). A composite indicator model to assess natural disaster risks in industry on a spatial level. *Journal of Risk Research*, 16(9), 1077-1099.
- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Olga, T., Svetlana, L., Svetlana, Z., & Anatoly, K. (2018). The Improvement of Bachelors Training in the Field of Anti-Crisis Management of Enterprises. *Academy of Strategic Management Journal*, 1-13.

- Oran, F., & Demir, Y. (2016). Kriz Yönetim Süreci: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Özel Bir Banka Üzerine İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (24), 181-197.
- Önen, S. M. (2016). Afet yönetiminde kamu yönetiminin görev ve sorumluluğu. *İktisadi-İdari Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 19.
- Özdoğru, M. (2021). COVID-19 salgınında okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma stratejileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 1-14.
- Özkorkmaz, M. (2016). Türkiye’de Halk Eğitim Merkezi Müdürlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Algıları . *Doktora Tezi*. Sakarya Üniversitesi.
- Özmen, B. N. (1997). *Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Deprem Bölgelerinin İncelenmesi*. Ankara: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı.
- Özşahin, E. (2013). Türkiye’de yaşanmış (1970-2012) Doğal Afetler Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı*. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Öztek, Z. (2020). “Pandemi Mücadelesi Ve Yan Kazanımlar”. *Journal Of Health And Society,(Covid-19 Özel Sayı)*, 6-14.
- Peltekoğlu, F. (2007). *Halkla İlişkiler Nedir?* İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Pira, A., & Sohodol, Ç. (2010). *Kriz yönetimi halkla ilişkiler açısından bir değerlendirme*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Ramadani, R. (2022). Liability of Foreignness, Natural Disasters, and Corporate Philanthropy: A Commentary. *Crises and Disruptions in International Business*, 409-415.
- Roberta, R. (2015). Orientation Activities in Times of Crises: New Challenges for Secondary Schools. *Italian Journal of Sociology of Education*, 99-125.
- Sağır, M., & Guzelgorur, F. (2024). Depremin Neden Olduğu Kaosun Yönetimine İlişkin Okul Yönetici Görüşlerinin İncelenmesi. *Asya Studies*, 8(28), 1-14.
- Sağlam, M., & Korkmaz, A. (2019). Yaygın eğitim kurumlarında verilen meslek edindirme kurslarının kadın istihdamına katkısı: Muğla Menteşe belediyesi örneği. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 54-76.
- Sarı, E., & Sarı, B. (2020). Kriz zamanlarında eğitim yönetimi: covid-19 örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 49-63.
- Sayılan, F. (2005). *Herkes İçin Eğitim: Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkiye’de emel Eğitim Sorunu. Yaşam Boyu Öğrenme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sayın, Z., & Seferoğlu, S. (2008). Yeni Bir 21. Yüzyıl Becerisi Olarak Kodlama Eğitimi Ve Kodlamanın Eğitim Politikalarına Etkisi. *Akademik Bilişim Konferansı*, (s. 3-5).

- Serençelik, İ. (2005). Halk eğitim Merkezlerinde Milli eğitim bakanlığı Ve Sivil Toplum kurumları tarafından Verilen Kurslara katılan eğitimcilerin Sorun alanları, çözüm önerileri, geleceğe yönelik Beklentileri Ve iş doyumlarının araştırılması . *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sezgin, F. (2003). Kriz Yönetimi. *Kırgızistan-Türkiye: Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Sezgin, S. İ. (2001). Avrupa Birliğinin Eğitim, Öğrenme ve Gençlik Politikaları. *Türkiye-AB İlişkileri Sempozyumu*, s.329. Ankara: Ankara Ofset.
- Shalehanti, N., Wardhono, T., Muhardini, R., Puji, D., & Simatupang, N. (2023). risis, hazard, and disaster management: a study of regulatory formulation and institutional coordination. *Journal of Central Banking Law and Institutions*.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22, 63–75.
- Suresh, B. D. (2023). Analysis of Effective Communication Tools for Disaster Management in the Educational Institutes. *Innovative Research Journa*, 2(2), 58-67.
- Şahin, S. (2005). Kriz ve kriz yönetimi kapsamında küçülme: konaklama işletmelerinde örnek bir uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, Y. (2003). Afet Yönetimi Sistemini Değerlendirmede Kullanılabilecek Kriterler. *Deprem Sempozyumu* (s. Cilt:3, Sayı:3). İzmir: Kocaeli Üniversitesi, Yer ve Uzay Bilimler Araştırma Merkezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şekerci, R., & Karataş, S. (2020). Öğretmen liderliği eğitim programına katılan yaygın eğitim kurumları usta öğretici ve öğretmenlerinin program hakkındaki görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 317-335.
- Şirin, A. (2008). Halk Eğitim Merkezlerinin Sanat Eğitimi Bağlamında Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi. *Yüksek Lisans tezi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Tağraf, H., & Arslan, T. (2003). Kriz Oluşum Süreci ve Kriz Yönetiminde Proaktif Yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*.
- Taşkıran, Ş. (2021). Kriz yönetimine stratejik bakış: Türkiye’deki kurumların kriz yönetimi süreçlerine ilişkin bir araştırma . *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tazefidan, K. (2021). Sosyolojik Açıdan Güvenlik Kavramını Yeniden Okumak: Küreselleşme, Göç, Covid-19 ve Farklılaşan Güvenlik Algısı . *Şehir ve İrfan Araştırmaları Dergisi (Aralık)*, 73-98.
- Türkoğlu, A., & Uça, S. (2011, Aralık). Türkiye’de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 48-62.

- Türkoğlu, A., & Uça, S. (2011). Türkiye’de halk eğitimi: tarihsel gelişimi, sorunları ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 48-62.
- Yağcı, A. L. (2008). Afet Yönetmeliğinin, İstanbul İli İçin Türkiye Afet Bilgi Sistemi Obje Kataloğuna Aktarılması. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Geomatik Mühendisliği Ana Bilim Dalı.
- Yavaş, H. (2001). Doğal Afet Yönetimi ve Yerel Gündem 21 Çalışmaları Kapsamında İzmir’de Deprem Riski. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cilt:3, Sayı:3*.
- Yavaş, H. (2005). *Doğal Afetler Yönüyle Türkiye’de Belediyelerde Kriz Yönetimi*. Ankara: Orion Yayınevi.
- Yavuz, Y., & Çetin, E. (2022). Öğretmen ve okul yöneticilerinin gözünden Covid-19: kriz yönetimi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 354-377.
- Yeşildal, A. (2020). Doğal afetlerle mücadelede yerel yönetimlerin rolü ve kapasite sorunları: esnek şehir uygulaması. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(1), 87-116.
- Yıldırım, H., Ercemal, H., Yıldırım, S. S., Turhan, A., & Bayram, N. (2023). Yaygın Eğitim Modeli Olarak Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitim. *The Journal of Turk-Islam World Social Studies*, 10(38), 369-386.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırmaya Giriş*. Seçkin.
- Yıldız, A. (2021). Osmanlı’da Modern Halk Eğitiminin Doğuşu. A. Y. Meral Uysal içinde, *Mehmet Bilir’e Armağan* (s. 27-60). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayın No:236.
- Yıldız, B. K., & Taş, A. (2023). Hayat Boyu Öğrenmeye Katılımın Yaygın Eğitim Kursları Bağlamında İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(239), 2335-2356.
- Yıldız, C., Yıldız, H. A., Koz, H., & Aygün, S. (2024). Eğitim kurumlarında kriz yönetimi: Okul müdürlerinin pandemi dönemi deneyimleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(2), 812-828.

EKLER

Ek-1. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.03.2024-886072

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 26.03.2024
TOPLANTI SAYISI : 06
KARAR SAYISI : 157

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN**'ın danışmanlığını, **Erhan ÇATAL**'ın araştırmacılığını üstlendiği, "*Kriz Dönemlerinde Yayıgın Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Sorumluluklarının İncelenmesi*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaia ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

Üye
Prof.
Ceren HEPYÜCEL

Ek-2. Millî Eğitim Bakanlığı Uygulama ve Araştırma İzin Belgesi

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-20-103265343
Konu : Araştırma Uygulama İzni
Erhan ÇATAL

28.05.2024

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgil : 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi.

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erhan ÇATAL'ın, Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN danışmanlığında yürüttüğü "Kriz Dönemlerinde Yaygın Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Sorumluluklarının İncelenmesi" isimli araştırmasını, ilimizde bulunan yaygın eğitim merkezlerindeki yöneticilere yönelik uygulama isteği ile ilgili Akdeniz Üniversitesi'nin 22/05/2024 tarih ve 921904 sayılı yazısı Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimi Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca incelenmiş olup;

Adı geçenin ilgilî Genelge kapsamında 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde olmak üzere, ilimizde bulunan yaygın eğitim merkezlerindeki yöneticilere yönelik araştırmasını, Okul Müdürlüklerinin sorumluluğunda Eğitim Öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapması.

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 25/08/2020 tarih ve 24911 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Fatma Zeynep ŞERAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
Salih KAYGUSUZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Kriz Dönemlerinde Yaygın Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Sorumluluklarının İncelenmesi

Bu form; Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programında yürütmekte olduğum “Kriz Dönemlerinde Yaygın Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Sorumluluklarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmam için veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Yaygın eğitim, Türkiye’de toplumsal ve bireysel gelişimin önemli bir parçası olarak, uzun yıllardır var olan bir kavramdır (Şayın ve Seferoğlu, 2016). Bu çalışma, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerinin kriz zamanlarında nasıl davrandıklarını, hangi ölçümleri aldıklarını ve hangi stratejileri uyguladıklarını incelemektedir. Türkiye’deki deprem, ıvraq, pandemi, sel ve orman yangınları gibi durumlar sırasında, bu kurumların topluma karşı sorumlulukları ve bu sorumlulukları yönelik tutumları ve stratejileri konusunda yöneticilerin görüşleri araştırılacaktır. Sizlerden elde edilecek bilgiler araştırma dışında hiçbir kipi ya da kurumla paylaşılmayacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Erhan ÇATAL
Çamlıbel Halk Eğitim Merkezi Müdürü
Akdeniz Üni. Eğit. Bil. Enst.
EYD Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN
Yüksek Lisans Tez Danışmanı
Akdeniz Üni. Eğit. Bil. Enst.

Demografik Bilgiler

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

Eğitim durumunuz:

☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Çalıştığınız kurum:

Mevteki Kadem (Toplumsal Hizmet Sınıfı):

İdarecilikte Geçirdiğiniz Süre:

Ek-3. Görüşme Soruları

Görüşme Soruları

1. Kriz dönemlerini kurumunuz açısından değerlendirir misiniz? Bu süreçte sizi ekonomik, sosyal, eğitimsel ve eğitim-öğretim süreci olarak zorlayan şeyler nelerdi?
2. Yaygın eğitim kurumları (halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitüleri) kriz dönemlerinde neler ürettiler?
3. Kriz anında kurumunuzca en çok üretilebilecek ürünleri ve toplam ürün kapasitesini belirtiniz.
4. Bu dönemde kurum olarak üretimi durumunuz nasıl değişti? Karşılaştığınız engeller nelerdi? Örneklerdir misiniz?
5. Kriz durumlarına ilişkin bir eylem planınız var mıydı, şu anda var mı? Açıklar mısınız?
6. Yaygın eğitim kurumlarının kriz yönetiminin etkililiğini hakkında neler düşünüyorsunuz?
7. Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarına üretim sürecine destek olan kurum ve kuruluşlar nelerdir?
8. Kriz dönemlerinde yaygın eğitim kurumlarında üretimi yapılan ürünlerin dağıtımı nasıl gerçekleştirildi? Üretilen malzemelerin ihtiyaç sahiplerine ulaşma süreci hakkında bilgi verir misiniz?
9. Sizce kriz durumlarında yaygın eğitim merkezlerinin rol ve sorumlulukları neler olmalı?
10. Yaygın eğitim kurumlarının krizlere müdahale etmede yeterli usta öğretici ve personeli olduğunu düşünüyor musunuz? Çözüm önerilerinizi belirtiniz.
11. Yaygın eğitim kurumu olarak kendi kurumunuzdan başlamak üzere kriz durumlarındaki strateji planları nasıl olmalı? Sizin bir strateji planınız var mı? Varsa bu planda neler yer alıyor. Hazırlıklarınız nelerdir? Neler olmasını istersiniz?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Erhan ÇATAL Doğum

Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Selçuk Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi/Fizik Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri ABD/Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

YILMAZ, G., ACAR, G., GÖZÜM, P., ÇİÇEK, H., MUSA, M., KILINÇ, M., ... ÇATAL, E.(2017). Analysis of the Perception Levels of Students and Academicians Regarding Mobbing and Organizational Justice Acts. *The Online Journal of Recreation and Sport* , vol.6, no.2, 1-13.

Çatal, E., Sinan, A., Kına, Ö. F., & Tosun, A. (2022). Yabancı Öğrencilerin Türkiye’de Üniversiteye Giriş Sınavı Başarılarının Karşılaştırılmalı Analizi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 240-254.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Milli Eğitim Bakanlığı-Halen

İletişim

E-Posta Adresi :

İNTİHAL RAPORU

ERHAN CATAL TEZ

ORIGINALITY REPORT

8%

SIMILARITY INDEX

%

INTERNET SOURCES

8%

PUBLICATIONS

0%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	Özbalcı, Berika. "Dijital Pazarlamada Oyunlaştırmanın Tüketici Satın Alma Davranışına Etkisi: Yemeksepeti Rozet Uygulaması", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2022
Publication	<1 %
2	MUSLU, Leyla, ARDAHAN, Melek and GÜNBAYI, İlhan. "ARAŞTIRMA RESEARCH Tip 2 Diabetes Mellituslu Hastaların Psikososyal Uyum Sürecine İlişkin Görüşleri: Fenomenolojik Bir Araştırma", Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2017.
Publication	<1 %
3	Güner, Yusuf. "Afetlerde İnsani yardım yönetişimi üzerine bir model önerisi", Dokuz Eylul Üniversitesi (Turkey), 2024
Publication	<1 %
4	Karakaya, Sevda. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'Nde gerçekleştirilen yetiskin eğitimi uygulamaları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021
Publication	<1 %

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir. Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[24.07.2023]

Erhan ÇATAL